

izhaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nežalostno pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Izdajatelj: odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik tiskarna Edinost. T. — Edinost. Naročnina: na mesec L. 7. — 3 mesece L. 19.50, — 6 mesecev L. 35. — v celotno leto L. 60. — Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprava št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, in zahvale, poslanice in vabila po L. 1. —, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2. — Mali oglasi po 20 st. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Brezposelnost in julijsko vprašanje

Gospodarska kriza, ki mori naše nesrečno mesto in vso našo deželo že kmalu 10 let, se očituje v čedalje ostrejših oblikah. Sedanja kriza tržaškega pristanišča se je začela takoj ob izbruhu nedavne svetovne vojne. Vsled blokade, ki so jo bili proglasili zapadni zavezniki v samem začetku sovražnosti, so bile nakrat prestržene vse paroplovne črte in onemogočene vse zveze med Trstom in posameznimi tržišči na bližnjem vzhodu ter v daljnih prekomorskih deželah. Trst je izgubil svoje trgovske stike, dočim so na njegovo mesto stopila razna zavezniška pristanišča, kakor Maršelj, Genova, Benetke in dr. Predvsem pa so se spričo takega položaja okoristila italijanska pristanišča, ker je bila Italija prvo leto vojne nevtralna.

V Trstu samem je bila zavladala že ob času vojne splošna beda. Promet v pristanišču je spal, delo je nazadovalo, delavci so bili mobilizirani in poslani drugam. Sprememba je postala posebno občutna, ko je l. 1915. Italija objavila vojno in ko se je osnovala v neposredni bližini Trsta nova fronta. Tedaj se je začelo izseljevanje prebivalstva v notranjost, a istočasno so začela oblastva izpraznjevati mesto in odvažati vse, kar bi v slučaju poraza ne smelo »pasti sovražniku v roke«. Beda se je tedaj bolj in bolj stopnjevala in velik del prebivalstva, ki je ostalo, je moral stradati v pravem pomenu besede. Ni čudo, da so Tržičani imeli le eno željo, da bi bil čim prej konec vojne, in le eno upanje, da se bo Trst po koncu vojne mogel zopet svobodno razvijati kakor prej.

Konec vojne je prišel in l. 1918. v jeseni je vkorakala v mesto zmagovalna italijanska armada. Gospodarsko življenje se je začelo počasi obnavljati in oživljati. Nekaj časa se je zdelo, da bo šel Trst zopet naglo navzgor. Od l. 1918—20 si je bil pridobil že polovico svojega nekdanjega prometa. Toda po l. 1920. je sledilo splošno razočaranje. Tržaško pristanišče ni prekoristilo meje svojih gospodarskih uspehov iz l. 1920., temveč je začelo naglo nazadovati. Kriza se je začela nevarno zapletati in se z vsakim dnem bolj in bolj zastruje. Velike splošne stavke in razne druge agitacije, ki smo jih doživeli v lanskem letu, so bile očiten dokaz, da so siroke delavske množice začele čutili, da jim grozi nevarnost gmotne smrti.

V začetku tega tedna pa se je začela agitacija, ki je nevarnejša od vsake stavke in ki nam je razgalila vso strahoto našega gospodarskega nazadovanja in propadanja. Kakor smo poročali že včeraj, se je vršil pretekli ponedeljek v prostorih Delavske zbornice shod tržaških brezposelnih delavcev. Številke, so ki jih razkrli posamezni govorniki, so nepričakovano strašne. V samem Trstu je nad 20.000 brezposelnih delavcev. To število pa vsebuje samo tiste brezposelne delavce, ki so vpisani v razne delavske organizacije. Koliko brezposelnih je med neorganiziranim delavstvom, se ne da točno dognati, toda gotovo je, da je tudi to število precejšnje. Huda brezposelnost razsaja tudi po deželi, tako da šteje armada brezposelnih v Julijski Krajini nad 30.000 oseb.

Kakor je bilo pričakovati, so najhujše zadeti kovinarji, pomorščaki, zidarji in vozniki. Kakor je navezan razvoj velikega pristaniškega mesta na razvoj omenjenih delavskih kategorij, tako mora imeti njegovo gospodarsko propadanje za posledico brezposelnost in bedo delavcev te vrste. Sedanja položaja je torej v tem pogledu popolnoma »naraven«. Kar pa nam mora povzročati posebno skrb, je dejstvo, da se število brezposelnih veča z vsakim dnem. Opuščanja se redno vršijo vsako soboto, v pristanišču se dela kvečjemu po en dan v tednu, stavbinstvo počiva. Poleg tega so se začele trdovratno širiti vesti, da grozi zopet zaprtje ladjedelnic, tako da bi se armada brezposelnih pomnožila za nekoliko novih tisočev.

Taka je ta strašna slika našega gospodarskega položaja. Socialna bolezen se širi z epidemično naglico. Kje se bo našel zdravnik, kje zdravila? Govorniki, ki so

nastopili na tem značilnem shodu brezposelnih, so dajali razne diagnoze. Vsi so valili krivdo na sedanjih kapitalističnih gospodarskih ustroj in so prihajali do zaključka, da meščanstvo in njegova vlada nista sposobna, da bi dali delavstvu delo in kruh. Protestirali so proti znani zaroti na škodo Trsta in v prilog Benetkam, zahtevali so, naj se v našem mestu proglasi takoj svobodna luka.

Priznavamo radi, da je sistem brezobzirnega kapitalističnega dobičkarstva eden važnih vzrokov gmotnega trpljenja delavskih množic. Toda jasno je tudi, da bi pri sedanjih razmerah ne mogel pomagati Trstu nikak gospodarski sistem, niti komunistični. Kjer nič ni, od tam ne moreš tudi ničesar vzeti. Proletarski voditelji so dokazali na shodu brezposelnih, da so ali grozno enostrani ali da se bojijo povedati resnico. Resnica je, da je zastoj kričati na vlado in zahtevati od nje, naj da Trstu dela. Lani je še mogla rešiti tržaške ladjedelnice, toda v bodoče ne bo več šlo. Ze vsled slabega finančnega položaja bo vladi nemogoče, da bi trošila za Trst nove milijone. Zraven tega se je že povodom lanske krize italijansko javno mnenje odločno upiralo proti takim »zahtevam« na šega mesta. Kar se tiče svobodne luke, ni dvoma, da bi pomenila taka uredba resen ukrep v korist Trsta. Toda s svobodno lukko bi se morda (ako bi prišla o pravem času) le zajezilo nadaljnje propadanje in nič drugega. To bi seveda ne bila nikak rešitev, kajti Trst bi bil rešen le tedaj, ko bi njegovo gospodarstvo zopet napredovalo in se povzdignilo vsaj do 75—80% tega, kar je bilo pred vojno.

Spričo tega je zares čudno, da se »realistični« in »materialistični« proletarski voditelji zadovoljujejo s takimi površnimi diagnozami in da prezirajo dejstvo, da Trst nikakor ne spada v gospodarski sistem Italije, naj bo ta sistem kapitalističen ali komunističen. Zgodovina tržaškega pristanišča nas uči, da je bil njegov razvoj najsijsjajnejši ravno tedaj, ko je bilo gospodarski ločeno od Benetk in ko se je razvijalo na svojo roko. To dokazuje predvsem silni razvoj Trsta od l. 1866. do l. 1913. t. j. po tem ko je bila bivša monarhija izgubila Benetke in vso Benetjino. To dokazuje na drugi strani tudi sedanje redno in stalno propadanje našega pristanišča, dočim se na drugi strani Benetke nenavadno razvijajo in so že davno nadkrilile svoj promet iz predvojne dobe.

Kdor hoče ozdraviti Trst, ga mora potemtakem najprej izločiti iz benetškega gospodarskega sistema. Prežace na iredentizem ter razne »prijatelje« avtonomij in obenem tudi sovražnike vseh avtonomij moramo takoj potolažiti. Gospodarska osamosvojitev Trsta ne pomeni nikakor politične ločitve! Julijski Lahi in Slovani, ki imajo skupne gospodarske in življenjske interese, bi se pod pokroviteljstvom italijanske zastave tem lažje sporazumevali z zaledjem in sklepali takšne trgovske pogodbe, ki bi se jim zdele najprimernejše za koristi Trsta in dežele. Še le tedaj bi čutili vsi blagodejnost njenega plapolanja nad našimi glavami. Za Trst in njegovo gospodarsko življenje bi nastala nova doba, ki mu je ne more dati noben nacionalistični »jadranski sistem«, noben prijateljski »sporazum« med našim mestom in Benetkami in nobena politična lirika raznovrstnih napetev.

To so utopije.... Bojimo se, da je res tako. Tedaj pa je prazna utopija tudi upanje, da se bo Trst zopet kdaj postavil na noge. Trstu je potrebno prijateljsko sodelovanje vsega zaledja in vseh sosedov. Sedanja gospodarska politika italijanskih kapitalistov na Jadranu gre proti taki rešitvi in torej tudi proti obnovi Trsta.

Kdor hoče dobro Trstu in deželi, kdor hoče dati proletariatu delo in odpraviti brezposelnost, mora začeti borbo za gospodarsko osamosvojitev Trsta. In tu tiči gospodarska stran perečega julijskega vprašanja.

roda sta živel vedno složno, če že ne ravno prijateljski drug poleg drugega, tako da ju je bilo lahko pripraviti na to poroko. Dopisnik pravi, da se kralj Aleksander in princezinja Marijo nista videla pred formalno zaroko in primerja politiko romunskega kralja s politiko pokojnega črnogorskega kralja Nikole, ki je polagal večjo važnost v zakonske nego politične zveze. Pravi, da je postal kralj Ferdinand »balkanski tast«. In res je romunska dinastija v sorodstvu z grško in jugoslovensko dinastijo.

Današnji dogodek — pravi dopisnik — kakor tudi finančne, trgovske in vojaške pogodbe, o katerih se te dni toliko govori, so zopet nov sad, ki ga rodi drevo Male entente, — sad, ki je sladek ali grenak že po ustih, ki ga jedo. Odnosaji med Jugoslavijo in Rumunsko so bili vedno precej preračunjeni. Srbi se niso morali bati svojih sosedov, niso pa mogli računati na njihovo pomoč. Sedaj tega ni več. Obe državi tvorita danes blok v Mali ententi; njihova konkretna in praktična združenja na podlagi trgovskih in vojaških pogodb, bo kmalu ovenčana tudi s poroko, ki bo ustvarila krvne zveze med obema vladarskima rodbinama.

V teh političnih krogih — nadaljuje dopisnik — se je predvidevalo, da bo vest o tej zaroki zelo vplivala na inozemstvo in posebno na Italijo, tem bolj, ker so nekateri pripisovali poroki večjo politično važnost, nego se zdi, da jo ima. Kralj Ferdinand je te dni ponovil svoje globoko prijateljsko razpoloženje nasproti Italiji in izjavil, da predstoječa poroka ni drugo nego izpolnitev želje mladega para in istočasno čin, ki bo še bolj strnil vezi med obema državama spričo skupnih obmejnih nevarnosti. In mi verjameмо — zaključuje dopisnik — v romunsko prijateljstvo, o katerem imamo že mnogo dokazov in ki je še danes tako toplo kakor v minulosti. Medtem je dobro, da je ta dogodek vzbudil v Italiji zanimanje, začenjaje in tudi nekoliko skrbi. Upati je, da bo to sklonilo Italijo, da se bo bolj brigala za Balkan, da bo bolj pazljiva in predvsem bolj dosledna v svoji politiki.

Definitivni izpiti srednješolskih profesorjev
RIM, 22. Naučni minister sen. Corbino je določil načrt za podelitev onih mest srednješolskih profesorjev, ki so bila razpisana z min. odlokom z dne 28. decembra 1920 in niso bila do danes še zasedena. Za 13 razpisanih mest se zahtevajo pismene skušnje, ki se bodo obdrževale v mesecu aprilu tekom velikonočnih počitnic. Ustmeni izpiti se bodo večinoma vršili v marcu.

Poljedelska, trgovska in industrijska zveza o krizi italijanske eksoptne banke

RIM, 22. Včeraj so se sestali zastopniki generalnih zvez poljedelcev, trgovcev in industrijske, ki so razpravljali o krizi italijanske eksoptne banke. Dejstvo, da traja ta kriza že dva meseca, je prisililo omejitve zveze, da zavzamejo v tem vprašanju odločno stališče. V ta namen se je imenovala komisija iz članov teh zvez, da prouči način za varovanje splošnih interesov.

Jugoslavija

Pred sestankom zastopnikov Male entente v Ljubljani

BELGRAD, 21. Ministrski predsednik g. Nikola Pašić in zunanji minister dr. Momčilo Ninčić se povrneto 25. t. m. iz Bukarešte v Belgrad, nakar odputujeta še isti dan v Ljubljano na sestanek s čehoslovanskim ministrskim predsednikom dr. Benešem.

V merodajnih diplomatskih in političnih krogih obirno in z velikim zanimanjem razpravljajo o misiji dr. Beneša ter o njegovem sestanku z ministrskim predsednikom Pašićem in ministrom Ninčićem v Ljubljani.

Za ta sestanek so bili merodajni razni razlogi, med drugim praktične železniške zveze, dalje tudi okolnost, da mora dr. Beneš čim prej dospeti v Prago, kjer pada parlamentu obširen ekspozé o svojih uspehih.

Veliko politično važnost pripisujejo dalje tudi dejstvu, da se je Poljska odzvala vabilu na predkonferenco Male entente. Ta konferenca je z ozirom na genovsko preloženja za nekaj časa.

Mala ententa želi skupno s Poljsko in Grško na genovski konferenci zastopati enotno stališče, da tako da svojim gospodarskim težnjam čim večji poudarek. »Tribuna« javlja, da se bo sestanek v Ljubljani vršil dne 27. t. m.

Odgoditev trgovinskih pogajanj z Italijo
BELGRAD, 21. Radi italijanske kabinete krize so trgovinska pogajanja z Italijo preložena. Italijanski delegati so včeraj odpotovali v Rim.

Čehoslovaška

Dar akademika omladine kraljici Mariji PRAGA, 21. Odpotovanje kraljice. dijakov v nedeljo odpotovalo v Bukarešto, da ob priliki zaroke kralja Aleksandra izroči kraljici Mariji dar jug. dijakov v Pragi, sliko jug. kralja, ki jo je izdelal umetnik Bogdanović.

Romunska

Počastitev Pašiča na romunskem zunanjem ministrstvu.

BUKAREŠTA, 22. Romunski zunanji minister je priredil na čast Pašiča slavnostni obed. Ministrski predsednik romunski Brătianu je nazdravil kralju Aleksandru in princezinji Mariji ter poudarjal, da je zveza med dvema kraljevskima družinama simbol sporazuma med obema državama. Obe vladi čutita potrebo sodelovanja in skupnih naporov za pomirjenje in gospodarsko obnovo Evrope. Pašić je odgovoril, da ga veseli, da ga je ta dogodek privedel v Bukarešto in smatra ta njegov obisk za krono svojega političnega delovanja.

Zaroka kralja Aleksandra.

BUKAREŠTA, 22. Sinoti se je vršila zaroka kralja Aleksandra s princezino Marijolo. Obred se je izvršil v veliki dvorani palače Kotroeni. Kralj Aleksander je daroval svoji zaročenki kraken prelan s smaragdi. Romunski kralj je imenoval Aleksandra za častnega poveljnika 90. lovškega polka.

Bolgarska

Občinske volitve na Bolgarskem

SOFIJA, 22. V nedeljo so se vršile občinske volitve na Bolgarskem. Stranka Stambulinskega je zmagala nad vsemi združenimi opozicijskimi strankami.

Poljska

Izjave zunanjega ministra. — Poljska se pridruži Mali ententi?

VARŠAVA, 21. Po zapni seji odbora za zunanjo politiko v poljskem semnju je zunanji minister Skirmunt zastopnikom varšavskih listov podal kratko poročilo o zunanje-političnem položaju. Glede genovske konference se je izjavil, da mora Poljska skrbeti, da ne bo na njej iznenadena, vsled česar mora najprej izmenjati misli s prijateljskimi državami.

Poljska je sprejela poziv Male entente za sestanek v Belgradu. Ta predkonferenca pa nima značaja zbiranja posamičnih skupin držav proti drugim državam.

Poljska je poklicana, da prevzame aktivno vlogo glede obnove Rusije.

Vilna za priključitev k Poljski

VILNA, 22. Zbornica je v svoji plenarni seji odobrila s 96 glasovi predlog narodno-demokratske in kmečke stranke za priključitev Vilne in osrednje Litve k Poljski.

Francija

Beneš v Parizu

PARIZ, 22. Včeraj je prispel semkaj iz Londona čehoslovanski ministrski predsednik Beneš.

Francija zahteva od zaveznikov povračilo stroškov za okupacijo porenskih pokrajin

PARIZ, 22. Finančna komisija zbornice je enoglasno sprejela predlog finančnega ministra za uračunanje stroškov mobilizacije letnika 1919 med povračljive izdatke. Ti stroški znašajo 190 milijonov frankov. Poincaré je upravičeval ta predlog z razlogom, da je imela mobilizacija namen utrditi obrambo levega brega Rena in da morajo prispevati za te stroške zavezniki kakor za navadne okupacijske izdatke. Henriot je predlagal, da bi se pritegnila v delo obnove opustošenih pokrajin tudi angleška in ameriška industrija, kar bi zmanjšalo brezposelnost v teh dveh državah. Komisija bo razpravljala o tem predlogu na prihodnji seji.

Anglija

Sestanek med Lloydom Georgeom in Poincaréjem. — Angleška bo ugodila francoskim zahtevam glede programa genovske konference

LONDON, 22. Parlamentarni sodruknik Daily Chronicleja zatrjuje, da pojde Lloyd George prihodnjo soboto v Pariz, kjer bo konferiral s Poincaréjem o raznih vprašanjih glede francosko - angleških odnosov. Oba državnika se bosta posebno zanimala za zadeve genovske konference in določila dan njene otvoritve.

Pariški listi poročajo iz Londona, da je vzbudil včerajšnji pogovor med Poincaréjem in Hardingom veliko navdušenje v angleških vladnih krogih. Prevladuje mnenje, da bo Anglija podpirala Francijo v njenih težnjah, da se bo izključilo iz programa genovske konference vsako razpravljanje o odškodninah in podobnih političnih vprašanjih in da bo zagotovljeno spoštovanje mirovnih pogodb. Vprašanje o teh garancijah bo rešeno že tekom tega tedna, nakar se bodo lahko sestali izvedenci prihodnji ponedeljek. Vest agencije Reuter pravi, da bosta o političnih vprašanjih razpravljala Lloyd George in Poincaré v direktnih pogovorih. Beneš je natančno proučil te zadeve v pogovorih z Lloydom Georgeom in Lordom Curzonom in bo lahko razpravljal o tem direktno s francosko vlado, čeravno nima nikakega tozadevnega pooblastila.

Portugalska

Revolucija na Portugalskem

MADRID, 22. Časopisi objavljajo vesti iz Viga, da je predsednik portugalske republike bežal s celokupno vlado v neko trdnjavo v okolici Lizbone. Revolucionarji zahtevajo, da se morajo izpustiti na svobodo vsi vojniki, ki so zaprti radi umorov tekom vstaje oktobra lanskega leta. Jutri bo začela splošna revolucionarna stavka. Pariški časopisi so prejeli včeraj vest iz

Lizbone, da vlada v mestu mir. Enako poroča portugalsko poslanstvo v Rimu, da vlada v vsej deželi mir, le sprevodniki tramvaja v Lizboni stavkajo. Vlada se bo predstavila v četrtek zbornici.

Amerika

Katastrofa zrakoplova »Roma«. — 35 ljudi mrtvih.

WASHINGTON, 22. Vojaški zrakoplov »Roma« se je včeraj vnel tekom vožnje in padel v bližini hauptstada morskoga zaliva ob 15.10. Od 50 oseb je bilo ubitih 35 in 10 težko ranjenih. Baj je bil ta zrakoplov največji na svetu in ga je Amerika pred nedavnim časom kupila v Italiji. Italijanski vojni minister je izrazil svoje sožalje na tej nesreči vojnemu ministru in mornarici Zedinjenih držav.

Ogrska

Konferenca za spremenitev volilnega reda

BUDIMPEŠTA, 22. Včeraj se je vršila pod predsedništvom regenta Hortyja konferenca za spremenitev volilnega prava in volitev. Konferenca so se udeležili izvedenci v javnem pravu, med njimi predsedniki najvišjih sodnih dvorov, prvi sodni funkcionarji, univerzitetni profesorji in zastopniki visoke katoliške in protestantske duhovščine. Predlogi te konference bodo le posvetovalnega značaja.

Vest o atentatu na Hortyja zanikana

BUDIMPEŠTA, 22. Korespondenčni urad poroča, da je vest dunajskih časopisov o atentatu na Hortyja izmišljena.

Skrb za Nemško Avstrijo

Izmed vseh nasledstvenih držav pokojne avstro-ogrske monarhije je občutila najbolj Nemška Avstrija gospodarske posledice razpada države. Najmanjša in najubožnejša na zemeljskih zakladih z ogromnim dunajskim prebivalstvom je zares podobna neboljgjenemu otroku z veliko glavo kakor so jo večkrat označili. Zvest gospodarske nemoči je prežela posebno ob sklepanju mirovnih pogodb politične voditelje nemških alpskih dežel, ki so napačili vse sile, da bi se smeli združiti v državno celoto z Nemčijo. Toda vse dokazovanje, vsa resničnost te mizerije jim ni nič pomagala, kakaj Francozi niso pod nobenim pogojem dopustili, da bi se Nemčija ojačila s pridobitvijo devetih milijonov novih državljanov nemške narodnosti. Zavedali so se predobro, da bi tako ojačena Nemčija velika lažje prebolela politično in gospodarsko nesrečo vojaškega poloma. Pač pa je Francoze presenetil v l. 1918. nagli razpad starodavne monarhije. Oni bi bili veliki rajši imeli, da ni prišlo do takih korenitih izprememb v Srednji Evropi. Podonavna monarhijska država z nemško večino in z izpremenjeno diplomacijo, ki bi volila državo v protinemški politiki, to je bila želja Francozov pa tudi Angležev. Da, celo Italiji, tej najbolj zagriženi sovražnici avstro-ogrske države, ni bila všeč taka radikalna izprememba v njeni bližini. Slika Avstrija bi ji bila bolj všeč kakor pa število samostojnih narodnostnih držav, ki so bile takoj sploščene zelo ljubosumne na svojo suverenost in kot take neupravne za sprejem protektoratov za interesirane velesile.

In tako se je zgodilo, da je podonavna monarhija za večno izgnila iz zemljevida in oba Karlova ponesrečena poskusa sta to tako temeljito dokazala, da ne more danes več noben resen človek misliti na vzpostavlo nekdanje močeno Avstrije. Nemška Avstrija je podedovala cesarsko mesto, staro ime in mizerijo. Zakaj Dunaj in njegova bližina sta živel ob bogastvu nemških dežel in žuljev njenih mestnih in poljskih delavcev. Ko je odpadla desetina teh tlačank, se je znašel Dunaj in njegova dežela na beraški palici. Se-le tedaj so zamogli Nemci spoznati, kaj so imeli od svojih nemških sosedov, ki so jih oni tako prezirali, poleg tega, da so jih nesramno izkoriščali.

Pravi križev pot se je pričel za te Nemce z razpadom države. Medtem, ko so ostali avstrijski narodi v pijani navdušenosti slavili svoje osvobojenje, pozabivši na vse vojne grozote, so se začeli Nemcem ježiti lasje ob težki skrbi za življenjski obstanek.

Politični prevrat je od vojne pretreseno gospodarstvo še hitreje dalje razkrajal. Ze takoj v prvih povojnih mesecih je postala Nemška Avstrija predmet »usmiljenih« src, ki so organizirala pomoč dunajskemu stradalajočemu ljudstvu. Mnogo vagonov polnih najraznovrstnejših konserv je romalo v nekdanji cesarski Dunaj. Kapljica v morju so bili ti vagoni, toda z njimi so privzdravili iz vseh strani sveta plena željni predstavniki zmagovitih narodov. In pričelo se je pravo ropanje te obubožane dežele, ki je potrebovala pomoči. Padanje valute je vabilo vsak dan nove kliente in tedaj se je izkazalo, da je ta tako revna dežela še silno bogata. Za tujezemski papir so Avstriji prodajali tem odurom velikanske dragocenosti v vseh mogocih oblikah. Kar je cesarski Dunaj in njegovo obližje v tisočih letih izsesalo iz tlačanih ljudstev in narodov, se je pričelo tajati in se je iztažalo v nič. In nato se je pričelo tudi ropanje vseh mogocih življenjskih potrebščin, ki so jih bila »usmiljena« srca in špekulantje znosili v habsburško prestolnico po polomu. Če bi se hotel po ceni in dobro najesti, si šel na Dunaj. Tam si živel prav po baronsko, nazadnje pa si še prinesel s seboj blaga, da se ti je pot pošteno spla-

Italija

Reševanje vladne krize

RIM, 22. Giolittija je njegov neuspeh baje zelo olajšal. Razvidno je to iz članke »Tribuna«, ki je izšel po obiskov senatorja Malagodijsa pri Giolittiju. »Tribuna« ugotavlja, da izziva Don Sturzo s svojim »vetom« glede Giolittija ne samo eno osebo, temveč vso liberalno stranko. Listi se vprašujejo, ali bi ne bilo boljše, da gre kriza do dna, nego da se sestavi vlada, ki bo imela na sebi žig vsuznjenosti ljudski stranki.

Ko je tako izgnil vsak up, da bi mogel Giolitti sestaviti vlado, prihaja zopet na površje Orlando. Smatra se, da bo povzročena sestava nove vlade Orlando, ki bi prevzel samo ministrsko predsedništvo, dočim bi prevzel ministrstvo vnanih stvari Tittoni. Član nove vlade bi bil tudi De Nicola, ki se je baje končno odločil za sodelovanje z Orlandom. To vlado bi podpirale dosedanje vladne stranke.

Ob 14 je bil Orlando pri kralju, s kate-

žala. Na stotisoče, lahko rečemo, je bilo takih ljudi, ki so šli na romanje iz zasebnih majhnih opravil, toda bili so med njimi tudi »tativci« na debelo, ki so nakupili vlakce in vlake blaga ter pustili v zameno papir. Ta papir pa je prešel kot tak v trgovino, postal trgovsko blago in tako se je bohotno razcvetela nežna povojna cvetka, ki ji pravimo valutno verižništvo. Dobrodušni Dunajčanje, kot jih imenujejo, pa so udanostno gledali to početje, obupovali in zdihovali, ponavljali venomer pesem, da jim samim ni gospodarskega obstanka, beračili so dalje za tujo pomoč, prosili so za vrbace, medtem ko so jim globlje frčali izpred nosa v tujino. In z gospodarskim propadanjem je šlo dalje in vedno v hitrejšem tempu. Padanje valute je v vsakim dnem slabšalo obupni položaj telesnih in duševnih delavcev, uboštvo nizkih slojev je rastlo vzporedno z bogastvom verižnikov.

Jeseni lanskega leta je prišlo do silnih izbruhov tega neznoznega položaja. Najlepši in najbogatejši del mesta so razjarjene množice napadle in razdeale krasne kavarnе in hotele, oplenile bogate izložbe in izmlatle nekaj parasitov, ki so slučajno prišli v pest razkačenemu ljudstvu. To je bil resen opomin.

Vsled lastne nemarnosti, pa tudi vsled ostudnega pohlepa domačih in tujih verižnikov je prišla ta država na rob gospodarskega propada. Tuja pomoč je postala neobhodno potrebna. In glej, to kar so zastoj do tedaj moledovali pri tujih vladah avstrijski državniki, je naenkrat prišlo. Nemška Avstrija je dobila toliko zaželenje kredite.

Te dni smo brali, da so Angleži dovolili Nemški Avstriji preko 2 milijona funtov sterlingov, nato smo čuli, da je tudi Francija dovolila nekaj milijonov frankov, a naj-novejša poročila pravijo, da se je k temu pridružila tudi Italija, ki je sporočila avstrijski vladi, da je dovolila v principu (takojšnji kredit. Odkod naenkrat ta radodarnost?

Začetnik te gospodarske politike napram Nemški Avstriji je bila Čehoslovaška, ki je posodila prva svoji sosedu pol milijarde čehoslovaških kron in to pod zelo ugodnimi pogoji. Čehi so se zavedali važnosti rešitve neznozne gospodarske krize sosedne dežele. Bankrotna država bi mogla postati predmet političnega barantanja v škodo ostalih nasledstvenih držav. To je pokazal slučaj Burgenlanda. Nesamostojna in uboga dežela ni bila v stanu izvozovati si izbrštev ene pogodbe, ki so jo zavezniki narekovali. Toda samo češka pomoč ne bi mogla rešiti Avstrije pred katastrofo. Resnost položaja je končno pripravil Angleže do spoznanja, da je rešitev Avstrije v interesu evropske obnove, ki je v zadnjem času vendar glavni smoter angleške politike. Angleži ne zasledujejo v Avstriji direktnih gospodarskih in političnih interesov, vedo pa prav dobro, da bi vsak razkroj v katerikoli državi Srednje Evrope utegnil imeti pogubne posledice na gospodarsko in politično ravnanje vse Evrope. Vsak tak slučaj bi ogrožal politiko miru, ki jo zasledujejo Angleži, in tako bi posredno padec Avstrije zadel v živo to angleško politiko. In reči se mora, da so dobili Avstriji tudi to posojilo pod precej ugodnimi pogoji. V zastavo bodo dali takozvane Gobeline, t. j. znane dragocene umetniško vsivane stenske preproge, ki so krasile cesarske palače na Dunaju. Poleg tega zahtevajo Angleži pravico do nadzorstva pri porabi njihovega posojila.

Da sta se Francija in Italija pridružili tej pomožni akciji v prid bankrotni Avstriji, igrajo glavno vlogo politični motivi. Francija zasleduje povsem druge smotre v snubitvi ene skupine nasledstvenih držav nego Italija. Zato ne more Italija doma ostati, potem ko je Francija sledila angleškemu vzgledu. Stališče upnika je kolikor toliko stališče gospodarja in Francija hoče biti gospodarka evropske celine. Zato ne more dopustiti, da bi se Angleži s svojim kapitalom pregloboko vkoreninili v Srednji Evropi.

In tako je pričetek kreditne akcije Nemški Avstriji čisto hladno preračunjen »gšeft« med tekmoječimi veselecami. Ne glede na to, pa je prišla Avstriji ta pomoč zelo o pravem času in če bodo znali avstrijski finančniki pametno uporabiti posojeni denar, se bodo lepo izvlekli iz zagate, v katero je zašlo državno gospodarstvo po nemali lastni krivdi. Razume se, da niso ti milijoni darovani, ampak jih bodo morali Avstrijci pošteno do vinarja vrniti.

Služaj te najnovejše kreditne akcije pa je kakor poučen. Dokazuje nam, da so majhne in slabotne države slejkoprej igrača v rokah močnejšev. Najprej pa pride ta slabost in neodvisnost od izraza v časih gromotne zadrege. Zato je naloga dobrih državnikov ozdraviti narodno gospodarstvo in vzpostaviti državne finance. Gospodarska neodvisnost je podlaga politični neodvisnosti in pravi narodni svobodi.

Predilska železnica in sožitje med obema plemenoma

Angelo Menegazzi je te dni razpravljaval v »Piccolo« o pomembnosti železnice čez Predil (ki se ima seveda še-le graditi). Zahteva nujno, naj se ta železnica zgradi čim prej. To da bo mednarodna železnica prvega reda in to ne samo za Trst in njegovo trgovino, ampak tudi za ves promet na Jadrano. Bo neizmerne gospodarske važnosti za vso Julijsko Krajino radi skupnosti nje interesov s tržaškim trgovskim emporijem. Vse naše gore nimajo — od Sv. Lucije dalje — nikake primerne zveze s severom, razun ene cestne, ki pa niti od daleč ne zadošča.

Čim se je vzhodna meja Italije premak-

nila do razvodja Save in je s tem gornja Goriska odtrgana od sosednih dežel, je jasno, da je za bodoči razvoj zgornje soške doline neobhodno potrebno, da se komunikacijska zboljšanja v obeh dolinah — soški in savski — v isti meri zboljšajo to in onstran stare meje, ki naj v bratski slogi gresta boljši bodočnosti naproti. Gre za boljše zveze ozemlja, ki je sedaj pozorišče političnih bojev na našo škodo.

Predilska železnica bi utrdila vez skupnosti interesov, ker bi ustvarila novo sredstvo za prevoz bogate proizvodnje teh krajev. Brez take vezi ni možno bratsko sožitje med prebivalstvom, ki je dosedaj živelo ločeno.

Ni ga, ki bi ne videl velike koristi v tem, da bi b se ustvarila podlaga za iskren sporazum med slovenskim prebivalstvom to in onstran stare meje kraljestva, ki je bilo doslej, čeprav istega plemena, politično in dijamentalno navkrižlj. Zato se morajo, kjer je le možno, odpravljati vse ovire, ki so doslej v gospodarsko-socialnem pogledu nasprotovale zblizanju in potrebam tega prebivalstva. Na zaključku pravi Menegazzi, da je uverjen, da bi primerne zveze med kraji to in onstran stare meje Italije odpravile zapreke, ki so doslej ovirale zaželeno zvezo med Slovani na obeh ozemljih!

Oglasil se je torej zopet enkrat glas pameti, mož, ki zna računati s podanimi dejstvi, — pa naj že soglašamo z vsemi njegovimi naziranj ali pa ne. Pred vsem je razvidno iz njegovih izjav, da odkrito priznava obstoj slovenskega življa na tej in oni strani stare meje Italije ter priznava, da je v gospodarskem interesu vsega tega ozemlja potrebno, da stopijo obojestranski Slovani v tesne medsebojne stike!

Menegazzi presoja torej gospodarsko potrebo predilske železnice posebno tudi s političnih in narodnih vidikov. V namen mirnega sožitja hoče, da se odpravijo vzroki dosedanjim političnim bojem! Tu pa je treba naglasiti, da so glavni vzroki tem bojem na vsem našem ozemlju v napetem narodnem vprašanju. Če torej g. Menegazzi govori o zaželenem mirnem sožitju, ne misli — tako vsaj sodimo mi — samo na zblizanje med Slovani na tej in oni strani stare državne meje, ampak tudi in še posebno na sožitje med obema plemenoma na vsem ozemlju Julijske Krajine!

Za dosega velikega cilja, ki ga ima Menegazzi pred očmi z zgradbo predilske železnice, ki naj donese mirno sožitje, je pa neizogibno potrebno, da je tudi vsa politika vlade in italijanskih političnih strank, z ozirom na slovensko prebivalstvo, usmerjena napram temu cilju. Ne zadošča za to samo gradba kakor železnice, ni dovolj, da se zblizajo medsebojno Slovani soške doline in benečanski, marveč je treba ustvariti pogoje za mirno sožitje tudi drugod, tudi tam, kjer se ne gre za kako železnico! Menegazzi naj bi bil torej izpregovoril odkrito in resno besedo v prvi vrsti na naslov vlade in italijanskih političnih strank, katerih vsa dosedanja politika naravnost onemogočuje mirno sožitje!

V zaslugu pa štejemo pisca, da je odkrito priznal, da nobena prenapeta nacionalistična politika ne more preko velikih interesov, ki izvirajo iz narave. Življenje ima svoje železne, nespremenljive zakone, ki so močnejši nego vsi gromoviti programi in zvoneča gesla političnih strank.

Dijaki v inozemstvu

Čehoslovaška in jugoslovenska javnost je bila pred kratkim presenečena vsled vesti o izseljevanju jugoslovenskega dijaštva iz Prage v Lvov. Vzrok temu izseljevanju tiči v nenadnem in naglem porastu mednarodne vrednosti čehoslovaške kro-ne. Jugoslovenskemu dijaštvu, ki je že pri prejšnjem razmerju med jugoslovenskim dinarjem in čehoslovaško krono komaj izhajalo s svojimi skromnimi sredstvi, je bilo kar čez noč onemogočeno življenje v Pragi. Vrednost denarja, ki ga je imelo na razpolago, se je kar nenadoma zmanjšala za več kot polovico, in ni mu ostalo drugo, nego da se preseli v druge kraje, kjer bo lažje izhajalo. In tako se je zgodilo, da je ogromno število jugoslovenskega dijaštva zapustilo Prago in se preselilo v prestolnico sosedne slovenske države, ki je jugoslovenske dijake prisrčno sprejela. Toda vest o tem prisilnem preseljevanju je naredila zelo mučen vtis ne samo na čehoslovaško in jugoslovensko vlado, temveč na vso čehoslovaško in jugoslovensko javnost. Praga je bila že od nekdaj zbirališče jugoslovenske visokošolske mladine. Jugoslovenski dijaki so že od nekdaj trumoma odhajali v to zibelko kulture zapadnega Slovenstva in so se skozi dolga leta ustvarile med njimi in češkimi dijaki in narodom prisrčne vezi, ki so postale po vojni še bolj tesne. Vsled tega je javnost obeh držav vznemirila vest o odhajanju jugoslovenskega dijaštva iz Prage. Časopisje obeh držav se živo bavi z reševanjem tega neugodnega vprašanja in obe vladi si prizadevata, da bi našli kak izhod iz tega položaja.

»Prager Presse« se tudi bavi s tem vprašanjem in je med drugim objavila tudi članek dr. V. S., v katerem se na splošno bavi s preseljevanjem dijaštva v tujino. Posnemamo ta članek zaradi njegove zanimivosti v celoti.

»Preseljevanje dijaštva — pravi pisec — je star pojav. Že v starem veku so prihajali k slavnim filozofom dijaki iz najbolj oddaljenih dežel, v srednjem veku pa so prihajali na znane univerze, posebno v severno Italijo tuji z vseh strani sveta. Tudi na Karlovi univerzi v Pragi je bilo tedaj mnogo tujecev, posebno Nemcev, kakor je razvidno iz zgodovine selitve za časa kralja Vencija IV. V novejši dobi je razvoj prometnih sredstev zelo olajšal preseljeva-

nje dijaštva, in tudi morje ne tvori, kakor bomo videli, nobene ovire. Študiranje v inozemstvu se mora označiti toliko z znanstvenega, kolikor z družabnega stališča za zelo koristno. Dokaz za dejstvo, da študiranje v inozemstvu ne doprinaša v zadnji vrsti k povzdigi kakor države, nam nudi Japonska. Japonski statistik dr. S. Moto-da se bavi v listu »Japan Magazin« z vprašanjem preseljevanja dijakov, navaja število dijakov v posameznih državah in razlikuje pri tem tri struje: 1. orientalski dijaki (Japonci, Kitajci in Indijci), ki študirajo v severni Ameriki in zapadni Evropi. K temu bi prišla morda še tretja struja južno-evropskih, posebno jugoslovenskih dijakov, ki se selijo proti zapadu in severu, in ki je kot čisto evropski pojav japonskemu statistiku, seveda, manj znana. Razen tega ne smemo pozabiti na velikanski število severnih Amerikancev v Franciji (2772 proti 54 v l. 1914.). Dočim je bilo pred vojno med tujimi dijaki največ Rusov (3170), kar je že zgoraj omenjeno, so stopile l. 1919. Zedinjene države na prvo mesto. Po svetovni vojni je stopil tukaj na mesto vzhoda zapad in atlanski ocean ne tvori nobene ovire.

Dr. Motoda ceni število kitajskih dijakov v tujini (večinoma na Japonskem, v Zedinjenih državah in Franciji) na 9000, število japonskih dijakov (večinoma v Zedinjenih državah) pa na 2500. Tudi Indijci študirajo v velikem številu v inozemstvu (kakih 1000 jih je v Angliji). Na ameriškanih univerzah študira po njegovem računu okoli 8000, na francoskih okoli 6000, na angleških približno 3000, na nemških 2000—3000, na švicarskih 2000 tujecev. Čehoslovaki so doslej na tujih šolah le v malem številu zastopani, čeravno bi bilo za željevo, da odidejo v inozemstvo predvsem tehniki in trgovski visokošolci. Med mnogimi državami se dijaki zamenjajo (n. pr.) med Berlinom in Budimpešto), mnoge države (posebno Danska) imajo za to posebne ustanove. Študij v inozemstvu doprinaša mnogo tudi k medsebojnemu spoznavanju in boljemu razumevanju narodov.

Dnevne vesti

Pot, ki ne vodi do sporazuma. Tudi zadnja številka republikanske »Emancipazio-ne« prinaša dva članka o razmerju med Slovani in Italijani. Eden teh člankov ji je došel iz Beneč in spisal ga je Renzo Cinnotti. Pozdravlja z radostjo to razpravo, a pada pri tem vendar v stari greh skoro vsih Italijanov, ki se bavijo s tem vprašanjem. Pripisuje namreč tej javni razpravi namen, da izpodbije slovenski razumniki, ki so ga ustvarili slovenski razumniki. In trdi, da ti razumniki niso imeli nikoli stikov z delavskim ljudstvom. O naših »gorskih Slovanih« pravi, da so jako delavni in disciplinirani, da žele le dela in proizvajanja in da hočejo le — in tu pada mož v protialovje s svojo prejšnjo trditvijo — »ohraniti svoj jezik, svoje stoletne tradicije, svoje šege, svoje pesmi«! (Ali, za božjo voljo: kaj hočejo drugega tudi naši razumniki?) Priznava pa, da tem slovenskim razumnikom, ki zavajajo ljudstvo v inozemstvu, grede nepremišljeno na roko izvestni italijanski »superpatriotje« s svojim nasiljem. (Omenja dogodke v Tolminu v letu 1921).

Nato pripoveduje, kako da so na Tolminskem nestrpno pričakovali prihoda italijanske vojske, da pa obžalujejo, da je nova vladavina namestila nekaj mož prejšnje vladavine, ki so stari nasprotniki ljudstva, in ki — skupno z novimi importiranci iz južnih krajev Italije — »močno razumeli duše in patros Slovane«! No, tisti naši razumniki govorijo po vsej pravici, da je ravno v tem zlu — ki go Cinnotti priznava — glavni vrh neugodnemu razmerju med obema plemenoma. Niso torej ti krivi, ampak tisti, ki ne poznajo — kakor pravi pisec — in tudi nečesto poznati duše in potrebe našega ljudstva! Čemu se torej zaleta v tiste, ki govorijo resnico? Tistega večnega razlikovanja med pretvezno voljo ljudstva in nameni njegovega razumnika, nočemo tu zopet zavračati. Je že preneumno, ker je v navkrižju s kulturno in politično organizacijo vsakega naroda. — Gospod Cinnotti naj nam ne zameri, če mu odkrito povemo, da se nas polašča le grenko čustvo, ko čitamo njegove besede na zaključku: da sočustvuje namreč z boljo našega ljudstva, da razume tiho solzo v njegovem očesu, da ga razume, ko prepeva svoje sladke »pastirske pesmi«, in kadar v svetlišču svojih domov deklamira lepe stihе pesnika Gregorčiča. Mi pa ne razumemo njega, gospoda Cinnottija! Vsi lepi vzkliki republikancev: Bodimo bratje, strnimo se in delujmo skupno za svobodo! — so brez vsake notranje vrednosti, dokler bodo sumšili in odklanjali tiste, ki so — kakor v vsakem narodu — poklicani, da vodijo to naše ljudstvo k napredku, kulturi in svobodi! Kdor ne priznava razumnika naroda, tudi naroda samega ne priznava iskreno!

Ne verujte — čakolam! Ponosno nam prihajajo na uho najneverjetnejše govornice, ki se širijo po mestu in deželi in ki imajo svoj začetek gotovo v kaki vrtarski loži, ali pa v bisnisih kake istrske brkičice. Slušajo se včasih naravnost neverjetne stvari. Najbolj neverjetno je pa to, da široki sloji ljudstva verjamejo tem govornicam več, nego javnim listem in celo objavljenim zakonom. — Tako sluzimo z več strani, da »gre glas po deželi«, da mladitnem, ki so sedaj zreli za nabor, ne bo treba iti pod orožje, da se nabori sploh ne bodo vršili, temveč,

da se bo z nabori čakalo pri nas vsaj deset let. Take govornice so zelo nevarne. Če ne drugega, utegnejo prinesiti bridko razočaranje. Resnica na vsej stvari je sledeča. Naše politično vodstvo je res napravilo korake, povdarjajoč moralne in materijalne razloge, da bi se vojaška služba v anektiranih pokrajinah odložila za nekoliko let. Toda, odgovora na to ni, ga najbrže tudi ne bo, in če pride, bo skoro gotovo nepovolen. Edino, kar smo čuli z uradne strani, je ustno zagotovilo, ki ga je dal vojni minister Gasparotto našemu poslancu Willanu, da bodo naši vojski deležni različnih olajšav. Te olajšave bodo obstojale v tem, da bodo imeli naši vojski ugodne garnizije, blizu svoje ožje domacije, da se bo v kolikor možno večji meri upošteval njihov materni jezik pri sestavi vojaških formacij, pri določanju častnikov in podčastnikov, ki bodo imeli nalogo dati našim fantom potrebno vojaško izobrazbo, in eventuelno še druge olajšave slaboznačajne. To je vse. Drugo so — čakole!

Svarimo naše ljudstvo pred tem, da sprejema in veruje sličnim govornicam. Razsodne osebe pa prosimo v interesu celokupnosti, da nam o vsaki taki govornici takoj sporočijo, da bomo mogli naliti naši javnosti čiste vode. Vsak prosvetljeni čitatelec »Edinost« nima samo dolžnosti, da pridno kupuje in čita list, ampak da ga tudi dejanski podpira s tem, da včasih pri-me za per o.

Zanimiva polemika se je razvila med italijanskimi listi ob vprašanju avtonomne uredbe v Julijski Krajini. »Piccolo« je ves vnet trdi in zatrjuje, da prejšnji deželni zbori ne obstoje več ne de facto, ne po zakonu. »Lavoratore« trdi nasprotno, ker ni nikake zakonite odredbe, ki bi bila ta avtonomna zastopstva odpravila. »Piccolo« — ki hoče biti bolj rimsko, nego je Rim sam — zahteva, naj se odpravi sploh vse, kar spominja na prejšnjo vladavino. »Lavoratore« pa sodi, naj se ohrani vse, kar je bilo v avstrijski upravi — dobrega. Tega mnenja je tudi »Nazione«. Pa ne morda zato, ker je to, kar naj se ohrani, staro, marveč zato, ker je bolj moderno. In »Lavoratore« pripominja, da naj se le odpravi, kar je neprimernega in dela le zapreke. Nikakor pa ne gre, da bi s starim in nepotrebnim odpravljali tudi novo in koristno. Krivo da imajo tudi tisti, ki zahtevajo, da se sploh vsi zakoni kraljestva raztegnejo tudi na te nove pokrajine. To bi bilo škodljivo za te poslednje in za Italijo, ker bi dalo zgled birokratične starokopitnosti in bi diskreditiralo Italijo spričo večje modernosti raznih naprav, ki so dobre in koristne.

Staro poglavje. Ne radi sicer, ali moramo se zopet — potrebno je — povrniti k staremu poglavju: k tistim večnim poizkusom naših nasprotnikov, da bi naše ljudstvo odvrnili od njegovega razumnika, posebno pa od njegovega političnega vodstva. Če bi bilo resnično, kar vedno kričijo naši nasprotniki, potem bi bili le naši voditelji in razumniki sploh edino krivi, da naše ljudstvo ne živi v božjem miru z italijanskimi sodeželani. Navadna imena za naše razumnike, ki jih rabijo italijanski listi, so mestatori, arruffa popoli itd. Ljudstvo da bi bilo »dobro«, če bi ne bilo hujšakačev in rogoviležev. Če bi pa ti zasramovalci našega razumnika malo pomislili na sijajno zgodovino italijanskega Risorgimenta, na veliko epopejo, ki je dovela italijanski narod do osvobojenja od tujih nasilnikov in do narodnega uedinjenja, bi morali obmolkniti in se sramovati! V tej veliki borbi je tudi italijanski narod imel svoje voditelje — razumnike! Mari so bili možje, ki so bili narodu voditelji in ki so ga — ali z besedo, ali z mečem — podžigali v veličastveni borbi za osvobojenje in uedinjenje, tudi le hujšakači in kričarji? Mari so bili Mazziniji, Cavourji, Garibaldi itd. — sami prosvetitelji duhovi — mestatori in arruffa popoli? Menda ne! Saj niso proglasili sovraštva proti drugim narodom, ampak so se borili le za pravico in svobodo svojega naroda! In istotako tudi naši razumniki ne uče svojega naroda, naj sovraži drugorodne, naj jim krati kake pravice, naj ne živi v miru z njimi, ampak govorijo mu le o njegovih pravicah na podlagi božjih, naravnih in pisanih zakonov; učijo ga, naj bo značajan in zvest sam sebi in svojem rojstvu, naj zahteva tudi za se mesto na božjem solncu poleg sodržavljancev druge narodnosti, na svoji lastni grudi — torej ne nad drugimi, ampak poleg drugih kot enakovreden sotrudnik in tekmovalec pri snovanju za splošno materialno in kulturno blaginjo. Delovanje našega razumnika stremi po visokih idealih človečnosti: je kulturno, civilizatorično in človekoljubno. Ni propovednik krivice drugim na škodo, ampak vzpodbuja le narod k borbi za svojo pravico! Predvsem za pravico do dostojnega samosvojega življenja! Ni pa krivda tega našega razumnika, če naši nasprotniki vsako pravico v prilog našemu narodu občutijo kot krivico, storjeno njihovemu narodu! Hiba je le na njihovi strani! Če torej naši nasprotniki le nečesto odnehati od zasramovanja in klevetanja našega razumnika radi označenega njegovega delovanja, potem pa morajo že naši razumniki in voditelji ostati v božjem imenu — mestatori in arruffa popoli!

Po predpustu — pepelnica! Glasilo južnotržiških Nemcev, »Der Tiroler«, označa reševanje sedanje italijanske krize kot predpustno norijo. V parlamentu ni nikakega razumevanja za velike evropske naloge. Vse goni le tisti »sacro egoismo« — toda, le osebi. Ne gre se za velike politične misli, ne za zdrav napredek, ampak je le barantanje od stranke do stranke, pehanje za ministrske stolice, za mastna mesta. To je vsebina sedanjega državnega življenja. In to v času, ko se bližajo važne odločitve za nadaljnji razvoj Evrope, ko se bližja konferenca v Genovli Italija hoče biti gostiteljica in hotela bi prevzela tudi politično

vodstvo. Pričakovati bi bilo torej, da bo parlament v taki važni uri razvijal vso svojo delavnost, da bi bilo to posvetovanje narodov na italijanskih tleh čim plodnejše. Mesto tega pa se je zgodilo te dni, da je bil sklican odbor za zunanje stvari, a ni prišel poleg ne minister za zunanje stvari, ne njegov namestnik, torej nobena glavna oseba. Morali so se raziti, ne da bi kaj ukrenili...! Zlostna komedija! — vzklila »Der Tiroler« in napoveduje po tej predpustni noriji — pepelnico!

Konzularni eksekutur. 5. februarja t. l. je bil dan kraljevi eksekutur gosp. D. Contoumasu za izvrševanje funkcij generalnega konzula grškega v Trstu.

— 15. januarja t. l. je bil dan kr. eksekutur gosp. Arturo Cabrero za izvrševanje konzularnih funkcij republike Čile v Trstu.

— 29. januarja t. l. je bil dan kr. eksekutur g. baronu Alojziju Villani di Castello Pilonico za izvrševanje konzularnih funkcij Ogrske v Trstu.

Izmenjava avstrijske rente s petodstotno ital. državno rento za pod varuštvo ali kuratelo stoječe osebe. Tukajšnji sodni depozitni urad bo uradno izmenjeval vrednostne papirje avstrijskega državnega dolga od 1. marca t. l. dalje. Za izmenjavo bodo predložiti tudi papirji avstrijske rente v zlatu, če ne bodo prizadeti uložili kakih pomislekov, kar b o do morali javiti omenjenemu uradu najkasneje do 1. marca t. l. V svrhu izmenjave bodo morali varuhi in kuratorji vrniti tokom tega meseca že dvignjene obrestne odrezke vrednostnih papirjev, ki so zapadli po 15. juliju 1920.

Deloma nujne brzojavke za Severno Ameriko. Višje poštno ravnanjeletno sporoča, da se od 20. t. m. odpravljajo deloma nujne brzojavke za Severno Ameriko tudi čez Pariz ali Brest. Te brzojavke se smatrajo za nujne le na evropskih brzojavnih progah in morejo imeti dometenjo znamenje P. U. Pristojbine za take brzojavke so iste, ki veljajo za posamezne države Severne Amerike za oddajo čez Francijo in čezceanske kable povišane za 60 stot. za besedo, seveda razen drugih navadnih pristojbin.

Za praznovanje pusta. Kr. kvestura nam poroča, da bodo kavarne in bari v soboto 25. v nedeljo 26., v ponedeljek 27. in v torek 28. februarja smeli biti odprti vso noč.

Pozor pred sleparji! Od več strani, kjer so običajni semnji ali cerkveni shodi se nam poročajo sledeče:

Pred vasjo se ustavi luksuzni avto, iz katerega izstopijo 3 moški in 1 ženska, ter se podajo peš v vas, kjer se vrši semenj ali cerkveni shod. Za nekaj časa potem pride tudi prazen luksuzni avto za njimi. Sredi trga postavi eden izmed teh mizo ali kakšen zaboj, vzame iz žepa tri škaflice žveplenk ali kaj podobnega, na eni izmed teh je prilepjena spodaj poštna znamka, da se loti od drugih dveh, ter prične ponujati v gorisko-laskem izreku sredo, katero je prinesel na prodaj vsem lahkomiselnim. Pristopijo kmalu 2 ali 3 nepoznane osebe in pozneje tudi šofer, kateri stavijo po 20—50 lir, da je ta škaflica ona, katere ima znamko spodaj. Šarlatan gibčno premetava one tri škaflice, jih položi na mizo in njegovi sprazumljenci začnejo modrovati: tukaj je, drug tam je, tretji reče: videl sem da je ta škaflica z namko, katere je imela privahen rob, in stavi 50 lir. Šarlatan odkrije škaflico in res ravno ona je imela znamko in srečni človek je dobil 50 lir. — Naši lahkomiselni obiskovalci trgov, posebno iz hribov, so takoj vsi v ogoju, ker jim je prejšnji srečni igralec razodel, kako se spozna dobičakosna škaflica z znamko, katere ima privahen rob.

Naši pričrnoje kar tekmovali, kdo bo prišel prej na vrsto, da dobi na tako enostaven in gotov način plačano pot v semenj in da še dobiček poneso domov. A glej čudo! Stavljena zavilana škaflica zdaj nima več znamke spodaj, ampak je prazna — in šarlatan je spravljen denar.

In to se ponavlja ves dan in le malo je onih srečnih, katerim dovolijo šarlatan za izjemo dobiti parkrat ono škaflico z znamko.

Kakor hitro odidejo pravi igralci, pa že nastopijo spoznamljeni in dobivajo kar splošno stavijo, to se zna, da dobljeni denar vrnejo šarlatanu. Na ta način se ujamejo zopet drugi kalini, katerih ne manjka na vsakem semnju.

Po končanem delu se družba odpravi peš in se usedejo šele zunaj vasi na čakajoči jhi suksusni avto in si delijo ta dan prispeparjenih par tisoč lir. — Našemu razumniku po deželi se nudi tu polje hvalevrednega dela. Naše preveč lahkoverno ljudstvo je treba pravoceno posvariti pred pastmi, ki mu jih postavljajo taki sleparji.

Nedeljska otroška prireditel! Kakor je bilo že objavljeno, se bo vršila v nedeljo popoldne ob 3. uri in pol v dvorani DKD pri Sv. Jakobu otroška pustna prireditev. Ta otroška prireditev te vrste je prva po vojni. Kdor ima še v spominu slične otroške pustne prireditve iz predvojnega časa, kako krasno so uspevale, ta bo gotovo pohitel tudi v nedeljo popoldne k Sv. Jakobu med naše malčke in gotovo ne bo tudi nobenemu žal, da je prišel. Spored, kateri je bil že objavljen nam objublja mnogo. Navdušenje med otroci je velikansko in vsi se pridno vadijo za v nedeljo pod mojstrskim in neutrudljivim vodstvom gosp. J. Bizjaka. Zato je tudi pričakovati da bo vsak, komur je kaj za napredek naše mladine, pohitel v nedeljo med njo in s tem nagradil njeni trud in poštenjavnost in jo spodbudil tudi za naprej. Torej v nedeljo vsi k Sv. Jakobu na otroško pustno prireditev.

V soboto vsi na maskeradni ples »Sentjakobske Citalnice«, kateri se bo vršil v dvorani DKD pri Sv. Jakobu. Ker je ta maskeradni ples prvi po vojni pri Sv. Jakobu, se odbor nada obilne udeležbe, posebno ker je čisti dobiček namenjen za fond dramatičnega odseka. Poskrbljeno bo za bufet in garderobo. Sviral bo mali orkester. Ples vodi gosp. Bizjak. Začetek ob 9. uri zvečer.

Odbor »Sentjak. Citalnice«.

Odvada. Danes, v četrtek dne 23. t. m. se vrši redna krožkova seja točno ob 20. uri v navadnih prostorih. Naj ne izostane nihče!

Tajnik.

CMD pri Sv. Jakobu bo imela danes sejo ob navadni uri.

Planinsko društvo v Trstu priredi v nedeljo dne 26. t. m. ob lepem vremenu peš-izlet v Sv. Križ. Shajališče ob 8. predpolnoce pri kavarni Fabris, odkoder se gre po stari cesti na Opčine, dalje po gozdu na Prosek, čez Sv. Primož v Sv. Križ, kjer bo skupno kosilo v gostilni pri Kosuti. Po kosilu povratek čez Grljan proti Trstu. Prijatelji planinstva in člani dobro doš!

Pevsko društvo »Zastava« v Lonjerju priredi v nedeljo 26. t. m. v prostorih Konsumnega društva v Lonjerju pustno veselico. Na sporedu so: pevske točke, deklamacije, veseloliga v treh dejanjih »Rodoljub iz Amerike« in šaljiva posta. Med točkami svira narodna godba Boršta. Začetek veselice ob 4. uri popoldne. Po veselici ples.

Zenska podružnica vabi vse odbornice, po-
verjenice in prijateljice društva na zelo nujni
sestanki, ki se bo vršil danes, 23. t. m. ob 4. uri
pop. v prostorih Čitalnice, Via Torre bianca
št. 39, I. Prostir pridite vsi in točno.

Predsednica.
Iz uredništva. Ocenjujmo prve številke letošnje
„Mladice“ smo morali radi pomankanja pro-
stora odločiti za nedeljsko številko.

* **Vredelski Sokol** priredi na pustno nedeljo
in pustni tork v Narodnem domu pri Sv. Ivanu
običajni pustni zabavi. V nedeljo ob 19. do
21. ure družinska zabava, pri kateri bo sode-
loval „Svetoivanski pevski zbor“ in popolni
„Salonski orkester“. Od 21. do 2. ure jutraj
ples. V tork ravno tako ob 21. ure do jutraj
ples. Pri plesu svira tudi popolni „Svetoivanski
salonski orkester“. Maskam z zakrinka-
nim obrazom vstop ne bo dovoljen. Odbor.

* **Prošnja do usmiljenih src.** Družina ruskega
izobraženca v našem mestu, obstojata iz treh
članov, se nahaja vsled brezposelnosti v hudi
bedi, brez stanovanja in brez vsakih sredstev.
Bila je primorana prodati vse, kar je imela
kaj vrednega. V svojem obupu se obrača do
usmiljenih src naših čitateljev s prošnjo, da bi
ji pomagali z blagohotnimi prispevki, da se reši
sicer neizogibne lakote in nesreče. Darove bo
hvaležno sprejemala uprava našega lista. Po-
šiljajo naj se na naslov „Ruska družina“.

* **Vojaški obvezanci.** Prosimo vse mlade-
niče, ki bivajo v Trstu samem (mesto) in ki so
vojaški obvezanci, da nam prijavijo usno ali
pismeno sledeče svoje podatke: Ime in pri-
ime, rojstno leto, poklic in bivalistični naslov.
Obenem prosimo, da bi nam starši prijavili
sinoce, ki so se nastopili vojaško službovanje.
Odslek pol. društva „Edinost“ za Trst
in okolico (ulica Sv. Frančiška 20, I).

Iz tržaškega življenja

**Možakar, ki je bil že štirinajdesetkrat pod
ključem.** Včeraj je bil aretiran brezposeln
Josip Leghissa, brez stalnega bivalističnega, ki je
ukradel nekemu Ivanu Kanteju vozice, ki je
vreden kakih sto lir. Originalni možakar je bil
pripravljen pred komisarja v ulici Guido Brun-
ner. Tedaj ga je vprašal komisar, kolikokrat
je bil v zaporu. Možakar se je nasmešnil in
nato dejal, da je bil že štirinajdesetkrat pod
ključem. Kakih desetkrat je bil v zaporu v
ulici Tigor, dvajsetkrat v zaporu pri Jezuitih
ostalo je predsedel v zaporu Coronco, v stra-
žarnici je pa prenočil že šestkrat.

Na komisariatu so ga vprašali, radi česa je
bil zaprt. Tedaj je začel praviti, da je bil en-
krat zaprt, ker je ukradel prijatelju sto gol-
dnarjev, drugič, ker je osleparil tovariša za par
kronc itd. K zaključku je izjavil možakar, da
gre sedaj z veseljem zopet v zapor, ker je
lačen. Tam se bo vsaj pošteno napasel.

Ljudje, ki se vozijo zastoj na parniku. Pred
včerajšnjim so bile aretirane na parniku
„Vienna“, ki je bil ravnokar priplul iz Alek-
sandreje, tri osebe, in sicer Peter Vottn, De-
bora Berdichewskij in Josip Biciniski. Vsi trije
so se pripeljali brezplačno iz Aleksandreje v
naše mesto. Radi tega so morali v zapor.

Kam je ušla? 17 letna Marija Pausičeva, stu-
dnica na Greti št. 340, je ušla v soboto po-
polne od doma. Starši so jo marljivo iskali,
toda brez uspeha. Kdor bi kaj vedel o mla-
denki, ki ima kostanjeve lase, temne oči,
na sebi nosi črno obleko, na glavi ima volneno
čepico z belimi in svetločrtnimi črtami, — je
naprosen, da obvesti starše ali pa policijo.

Samomor. Lastnik tovarne mila „Lubra“, v
ulici Settefontane št. 311, Lupu Braunstein,
stanujoč v ulici Cesare Battisti št. 20, se je
ustrelil včeraj v čelo in je ostal na licu mesta
mrtev. Braunstein si je vzel življenje radi si-
bihi kupčiji.

Tat v kapucinski cerkvi. Včeraj ob prvih ju-
tranih urah je odprl neznan tat s ponarejenim
ključem skrabov v kapucinski cerkvi in odne-
sel ves drobiž.

Nesreča na delu. Premogar Fran Cernitz,
stanujoč v Skorklju, je padel včeraj jutraj
v notranjost ladje „Geranija“ in se nevarno po-
škodoval. Odpeljali so ga v bolnišnico.

Tatvina koles. Preteklo noč so vdrl neznani
latovi v mehanično delavnico Ivana Desana v
ulici Olmo št. 13 in ukradli 4 kolesa v vredno-
sti 2000 lir.

Vesti z Goriškega

„Razvalina življenja. Trgovski dom v Gorici
je zopet odprl našemu kulturnemu življenju
po tolikih letih in mimo tega dogodka ne mo-
remo kar tako iti, da bi ne izrazili želje, da
zopet zasveti tista delavnost na kulturnem
polju, ki smo je bili že vajeni iz predvojnih dni.
Goriška slovenska omladina je igrala preteklo
soboto Finžgarjevo dramo „Razvalina živ-
ljenja“. Izmed vseh dramatičkov igra naša kri-
stina največ Finžgarjevo „Divji lovec“. Naša kri-
stina, ki je v „Veriga“ so stalno na reperto-
arju naših društev. Deloma zato, ker govore
njegovi ljudje kmečki jezik, ker je snov ak-
tualna in zanimiva, in premagata vse ovire
brez posebnih težko igrance in prireditelje.
— Mislili smo, da „Razvalina življenja“ ni tako pri-
pravna za diletante, a omenjena predstava je
dokazala, da ni tako. Izveščaneji igralci lahko
s pridom igrajo tudi to igro, dasi je najtežja
izmed vseh, ker zahteva največ pogovitve. —
Sobotna predstava ni bila na popolni višini,
a je zadovoljila vsakogar v polni meri, v zavesti,
da je to začetek in da je pred nami v povojih
dramatično društvo, ki naj ima namen, nuditi
goriškim Slovencem od časa do časa vedno
bolje uspešnih predstav. In reči moramo, da se iz
osebja, ki je nastopilo to pot po večini dā
časoma nekaj ustvariti. Upamo, da ne bodo
zamerili niti prireditelji, niti igralci, če zapi-
šemo par mišljencev in par sodb. V celosti je
bila igra dobro pojmovana in jedro podčrtano.
Rdeča nit hibe, ki je šla skoro skozi vse ose-
be, je bila premladenost in pregosposkost
nekaterih vlog. V tem oziru moramo prvega
omeniti Urha Kanteja, dasi je bil po mimiki in
po izgovorjavi dober in tu ne moremo opore-
kati daru. Le obleka, in tu pa tam mladeniška
mestna kretnja. Skoraj da smo bili najbolj ve-
seli Lenčke, ki je v mirnih prizorih, ko marsi-
kateremu igralcu spodleti, dokazala, da ume
igrati. In zopet tenke nogavice, obraz, tu pa
tam gosposka kretnja. Ne lepih gospodičen,
živih ljudi, kot jih predpisuje igra, hočemo na
odru, da se nam iluzija ne razdere. Tona je
bila prijetna, v nastopih dobra a eno jo pro-
simo za prihodnje: počasi, razločno, naj govori.
Naj povdarja, to se pravi, naj živi z besedo, da
ne zletijo poslušalci lepe pisateljice pointe
mimo ušes. Strindberg pravi v nekem svojem
eseju, da najboljši igralci najbolj počasi go-
vorijo, tako počasi, da se čudimo, če hočemo po-
navljati besede za njimi. Forjan, to je težka
vloga, to priznavamo, ker je pasivna; biti bi
nam moral simpatičen, a sobotni igralec nam
ni tega pričaral pred oči, dasi mu priznamo ne-
kaj vrline. Dober je bil Sitk, ki nam je ustvaril
družno yerno tip pijančaka, „ki ga sam Bod va-

ruje z njegovimi konji vred.“ Martin je bil po
obliki, maski in kretnjah najboljši, poleg Len-
čke in Sitke je stal tudi po igri na višini. Bati
se je pretehtnega glasu tu pa tam (prvo dejanje);
v razburjenih prizorih je nosil in rešil z Lenčko
vred dejanje dovršeno.

Mala, hvalena vloga je Mica Slana, ki jo
marsikateri igralca ne mara; sobotna igralca
je ustvarila res izoben tip potovke in ji je v
čas. Najboljši je bil prvi prizor drugega de-
janja in par prizorov tretjega dejanja. — Vse
to ni povedano za grajo, ampak iz dobrega na-
mena in z željo, da napredujemo od predstave
do predstave in ustvarimo domače gledališče,
na katerega bomo lahko ponosni. To je pa mo-
goče le, če smo si odkriti in skušamo odstranje-
vati hibe in napredovati. — Pogumna na delo!
— O igri pa tole: Vrline in hibe igre se vidijo
še le na odru. Kakor smo veseli pisateljevih
domislic, ki prepletajo igre skozi in skozi,
in jo delajo klub tragični vsebini privlačno tudi
za one, ki ne morajo dram, nam pade v oči pre-
pogosta motivacija z žganjem. Ko na koncu igre
zadavi kmet Martin svojo ženo, ne bi klical
na oder Urha in Ferjana, da povesta in pod-
črtata idejo igre, ker to moti. Ko jo zadavi, je
tragedija končana, vsakdo lahko sam vidi, kdo
je kriv. — Pri predstavi je bilo mnogo občis-
tva, mesta razprodana; predstava sta počastila
s svojo navzočnostjo tudi drž. polanec dr. Pod-
gornik in komisar Gotthard, ki je ostal do
konca drugega dejanja.

Iz Sežane. Na pustno nedeljo priredi „klub
dramatičnih diletantov v Sežani“ točno ob 18.
uri v dvorani gosp. Šmuka zabavni večer z
godbo, petjem, živim kinematografom, šaljivo
pošto itd.
Po končanem sporedu bo maskeradni ples,
pri katerem se bo nagradilo tri najlepše maske
z lepimi darili.

Tolmin. Tolminsko učiteljsko društvo bo
zborovalo dne 7. marca t. l. ob 8. uri v ljudski
šoli pri Sv. Luciji. — K obilni udeležbi vabi
odbor.

Strašen zločin. V nedeljo 19. t. m. se je go-
dil v Matorah št. 115, občine Cerkno, župnije
Spodnja Idrija, strašen zločin. Neznani lopovi
so umorili 45 letno gospodinjico Marijano Go-
stiša in 85 letnega očeta njenega moža Matev-
za Gostiša. Hiša, kjer se je zgodil zločin, stoji
popolnoma na samem. Razum omenjenih oseb
ni bilo v nji nikogar, ker je pred kratkim (24.
januarja 1922) umrl gospodar. Gospodarjev
brat Anton, ki je bil najbližji sosed, je hodil
vsako nedeljo in praznik gledat, kako je z oče-
tom in vsakino stali zdrava, kako gospodarita
itd. Tako je prišel tudi to nedeljo okoli 3. ure
popoldne na obisk. Smiljivo se mu je zdelo,
da je našel vso hišo zaprto. Trkal je in klical, a
ni bilo od nikoder nobenega glasu. Ko pa je
pogledal skozi okno, je videl očeta z vrvo za
vratom in okrvavljenega ležati na tleh pri peči
in sezučete, črevlje pa ob strani. Mislil, da se
je pripetila kakšna nesreča, da je oče ali sam
padel s peti in se ubil, ali pa da se mu je morda
vsled starosti cmrnil, um, da se je sam ustrelil,
je začel se bolj vpit in točiti po vratih in oknih,
da bi prikladal gospodinjico. Ker je bil pa ves
njegov trud brezuspešen, je šel domov po do-
mače in po sosede ter poslal tudi po orožnike.
Ko se je vrnil z domačin in sosedi so siloma
vdrli skozi okno v hišo. Tu se jim je nudil stra-
šen prizor. Oče mrtev na tleh z vrvo za vr-
vatom, pritisnjen k peti, na klopi pa okrvavljen
lesen korček, v katerem so dajali jesti psi.
Zločinec je najbrže očeta daval z vrvo; ker
ga pa samo s tem ni mogel umoriti, ga je še z
omenjenim korčkom tolkel po glavi, dokler ni
bil mrtev, kajti oče je ves raztočen po glavi.
Na to ga je pritisnil k peti ter z mello pome-
del in pobrisal kri po tleh. V kuhinji je pa le-
žala s preklano glavo gospodinja in poleg nje
krava sekira, ki se je poslužil zločinec.
Iskal je seveda denarja, ker je bilo vse po hiši
razmetano. Koliko je dobil, ni ugotovljeno;
vendar pa poglavitnega ni dobil, ker to je bilo
skrito v kleti, a ta je bila nedotaknjena. Zločin
se je moral izvršiti dopoldne. Gospodinja je bila
še pri deseti masi v Sp. Idriji. Med tem časom
je zločinec umoril očeta, a ker pri njem ni našel
zaželjenega denarja (saj ga oče ni imel kot
užitkar), je počakal še gospodinjico. In ko se je
ta vrnila od maše je še njo umoril in oropal.
Na to je zaklenil vso hišo in pobeignil skozi
stranišče proti Jaznam in Otaletu ter šel naj-
brže v Jugoslavijo. Da je bil zločinec sam, je
dokaz dejstvo, da je le ena sled, enega samega
človeka ki pelje od hiše proti Jaznam, h hiši
pa ni nobene sledi. Najbrže je zločinec preno-
čeval v hiši in potem izvršil svoj zločin. Zlo-
činec niso še na sledu in po mnenju tukajšnjega
prebivalstva ga tudi ne bodo mogli slediti.
Saj se je že več takih in podobnih slučajev
umora zgodilo tu ob meji, a pri sedanjih var-
nostnih organih niso doslej še izsledili nobe-
nega zločinca. Če fantje kje postavijo kak mlaj
z malo slovensko zastavico, tedaj je vse na
noga in išče zločinec; ako pa je res kak iz-
vržek človeštva oropal in umoril kar cele dru-
žine, pa par orožnikov straži umorjenega do
pogreba, potem pa „mimo Bosna“.

Dutovlje. Že nekaj let obstoja v naši vasi
pevsko društvo, katero si je nadelo nalogo,
da našo mladino vzgaja v narodnem duhu, da
nam ohrani našo lepo narodno pesem ter
pospešuje kolikor mogoče slovensko dramo.
In res je svoječasno, ravno to društvo lepo
napredovalo in imelo tudi lepe uspehe. Ni tre-
ba še posebej omenjati, da se nekateri člani

nisu strahli ne truda ne žrtve in pokazali svojo
narodno zavest, veselje in ljubezen do kul-
turnega dela.

Povsod se oživljajo narodna društva; dan
za dnem čitamo da se vršijo razne prireditve
na korist čitalnicam, ljudskim knjižnicam, di-
letantskim odrom in drugim enakim svrhom.
Vzemimo n. pr. našo malo vasio K. katera
šteje nekaj nad sto ljudi. Tam imajo svoje
bralno in vinarsko društvo ustanovljeno leta
1897 na podlagi stare čitalnice že iz časa dr.
Lavriča, ko so se njihovi očtetje korporativno
udeležili, opremljeni s narodnimi trakovi in
društveno zastavo, velikega tabora v Šem-
pasu. Društvo ima svoje lastno poslopje,
„Društveni dom“, kjer je društvena klet, bran-
nica in lepa knjižnica.

Kako je to lepo in posnemajmo vredno. Za-
torej na delo! Pokazimo da smo kulturni na-
rod s katerim morajo naši nasprotniki raču-
nati ter vpoštevati vse naše tradicije in zahte-
ve. V Edinosti je moč!

Iz Biljane. Junaki padajo... (blagopokojnemu
Izidorju Kozlinu v spomin.) Pregloboko vrzeli
seka neizprosna bela žena v vrzeli naših naj-
boljših kulturnih delavcev.

Naša težko prekušana Brda plakajo nad
nenadomestljivo izgubo: Izidor Kozlin, dika in
ponos biljanske občine, se je v cvetu moške
dobe preselil v večnost...

Sirila so se naša srca zanosa, ko smo mogli
še upati, da se ti zopet povrnejo tili zaželjene
moči, dragi naš Dorče, da zopet stopiš v našo
sredo in nas povedeš naproti ciljem, ki jih
vsakdanost ne more razumeti...

Gojili smo nade in se varali — smrtni angeli
te je presadil v lepše, bolj življenje nego ti
ga je mogla nuditi dolna solz, gorja in pre-
var...

In vendar: veliko prezgodaj nam je usoda
iztrgala tvojo dragoceno osebo — ravno sedaj,
v teh burnih dobah, ko se majajo temelji vsemu
lepemu in dobremu, sedaj, ko najbolj pogreša-
mo mož-naznakev, poštvovalnih in nesebičnih
delavcev za prepored in procvit naše očet-
njave, si zatislil svoje oči v nezdravni sen...

Utrudila te je kratka, toda mukotrpna
hoja...

Tvoje prerano ugaslo življenje je bilo posve-
čeno nevtrudnemu delu, ki je presegalo tvoje
rahle telesne sile — njegove sadove bodo u-
živali poznejši rodovi.

Na tvojem praporu so se blestele tri zvezde,
ki si jim ostal zvest do poslednjega diha —
načelo pravičnosti, resnice in ljubezni do bli-
žnjega; te kreposti so ti spletle venec nesmr-
tnosti.

Sobratom si posvetil svoje očetovsko srce,
svojo plemenito dušo, svoj vskok um — prihi-
te se neopredelne množice, da se poklonijo
tvojemu nemrljivemu spominu in se poslovljijo
od tebe v odkritosrčni hvalozvočni...

Poznali smo te premalo, cenili smo te pre-
skromno — naši potomci se bodo čudili tvojim
zaslugam!

Slednji kotiček rajskih Brd bo blagoslovil
tvoje neprepetljive vrline...

Pevci-kraljici naših divnih legov ti bodo
gostoleli čarobno pesen-uspavanko...

Valovje sinjega Jadrana ti bo šumelo veko-
trajne slavo-peve...

V zgodovini naše domovine ti bo postavljen
časte spomenik!

Sladko boš spal v sveti rodni grudi do-
mači, kjer je tekla zibelka tvojim pradedom!
Umrl nisi, zakaj tvoj duh ostane med nami
do konca...

Naša srca plakajo za teboj v nevtolažljivi
bolesti, predragi, preblagi, nepozabni naš
Dorče — veliko si bomo imeli pripovedovati
nad zvezdami.

PODLISTEK

KAPITAN MARRYAT

Leteči Holandec

Roman

Admiral je pozval Filipa, da bi mu sporočil
svoja navodila, ki so bila zelo stroga in oči-
vidno merila na to, da bi dobil nadpoveljniški
priliko nekega dne odvzeti Filipu poveljstvo.
Med drugimi je bila tudi zapoved naj „Dort“,
ki je lažje od admiralske ladje, jadra tekmo
noči naprej, da bi zamogel povedati admiralu,
če zaidejo v plitvo vodovje. Ta zapoved je dala
Filipu povod, da se je vedno nahajal na krovu,
kakor hitro so se na katerem mestu preveč
približali kopnem.

Drugo noč, ko se je brodovje ločilo, so Fi-
lipa poklicala na krov, ker so se bližali obali
Ogjenje zemlje. Ravno je opazil moža, ki je
vrčel v morje lot, ko mu je častnik straže na-
znanil, da se nahaja admiralska ladja spredaj in
ne za njihovim hrbtom. Filip je vprašal, kdaj
je prišla mimo njih, toda dobiti ni mogel no-
benejšega pojasnila in se je podal na sprednji del
ladje, odkoder je opazil admiralsko jadralnico,
ki bi ne bila vidna, če bi se „Leva“ nahajal
zadaj.

„Kaj neki to pomeni?“ je pomislil Filip.

niso strahli ne truda ne žrtve in pokazali svojo
narodno zavest, veselje in ljubezen do kul-
turnega dela.

Povsod se oživljajo narodna društva; dan
za dnem čitamo da se vršijo razne prireditve
na korist čitalnicam, ljudskim knjižnicam, di-
letantskim odrom in drugim enakim svrhom.
Vzemimo n. pr. našo malo vasio K. katera
šteje nekaj nad sto ljudi. Tam imajo svoje
bralno in vinarsko društvo ustanovljeno leta
1897 na podlagi stare čitalnice že iz časa dr.
Lavriča, ko so se njihovi očtetje korporativno
udeležili, opremljeni s narodnimi trakovi in
društveno zastavo, velikega tabora v Šem-
pasu. Društvo ima svoje lastno poslopje,
„Društveni dom“, kjer je društvena klet, bran-
nica in lepa knjižnica.

Kako je to lepo in posnemajmo vredno. Za-
torej na delo! Pokazimo da smo kulturni na-
rod s katerim morajo naši nasprotniki raču-
nati ter vpoštevati vse naše tradicije in zahte-
ve. V Edinosti je moč!

Iz Biljane. Junaki padajo... (blagopokojnemu
Izidorju Kozlinu v spomin.) Pregloboko vrzeli
seka neizprosna bela žena v vrzeli naših naj-
boljših kulturnih delavcev.

Naša težko prekušana Brda plakajo nad
nenadomestljivo izgubo: Izidor Kozlin, dika in
ponos biljanske občine, se je v cvetu moške
dobe preselil v večnost...

Sirila so se naša srca zanosa, ko smo mogli
še upati, da se ti zopet povrnejo tili zaželjene
moči, dragi naš Dorče, da zopet stopiš v našo
sredo in nas povedeš naproti ciljem, ki jih
vsakdanost ne more razumeti...

Gojili smo nade in se varali — smrtni angeli
te je presadil v lepše, bolj življenje nego ti
ga je mogla nuditi dolna solz, gorja in pre-
var...

In vendar: veliko prezgodaj nam je usoda
iztrgala tvojo dragoceno osebo — ravno sedaj,
v teh burnih dobah, ko se majajo temelji vsemu
lepemu in dobremu, sedaj, ko najbolj pogreša-
mo mož-naznakev, poštvovalnih in nesebičnih
delavcev za prepored in procvit naše očet-
njave, si zatislil svoje oči v nezdravni sen...

Utrudila te je kratka, toda mukotrpna
hoja...

Tvoje prerano ugaslo življenje je bilo posve-
čeno nevtrudnemu delu, ki je presegalo tvoje
rahle telesne sile — njegove sadove bodo u-
živali poznejši rodovi.

Na tvojem praporu so se blestele tri zvezde,
ki si jim ostal zvest do poslednjega diha —
načelo pravičnosti, resnice in ljubezni do bli-
žnjega; te kreposti so ti spletle venec nesmr-
tnosti.

Sobratom si posvetil svoje očetovsko srce,
svojo plemenito dušo, svoj vskok um — prihi-
te se neopredelne množice, da se poklonijo
tvojemu nemrljivemu spominu in se poslovljijo
od tebe v odkritosrčni hvalozvočni...

Poznali smo te premalo, cenili smo te pre-
skromno — naši potomci se bodo čudili tvojim
zaslugam!

Slednji kotiček rajskih Brd bo blagoslovil
tvoje neprepetljive vrline...

Pevci-kraljici naših divnih legov ti bodo
gostoleli čarobno pesen-uspavanko...

Valovje sinjega Jadrana ti bo šumelo veko-
trajne slavo-peve...

V zgodovini naše domovine ti bo postavljen
časte spomenik!

Sladko boš spal v sveti rodni grudi do-
mači, kjer je tekla zibelka tvojim pradedom!
Umrl nisi, zakaj tvoj duh ostane med nami
do konca...

Naša srca plakajo za teboj v nevtolažljivi
bolesti, predragi, preblagi, nepozabni naš
Dorče — veliko si bomo imeli pripovedovati
nad zvezdami.

Vesti iz Istre

Iz Herpeli. Pevsko in bral. društvo „Zvezda“
priredi v nedeljo 26. t. m. ob 4. uri popod.
v prostorih nasproti Križmanu pustno veselico
s sledečim sporedom: 1. „Meljica“, poje me-
šani zbor „Zvezda“. 2. Prelovec: „Jaz bi rad
rdečih rož“, poje moški zbor „Zvezda“. 3.
Sattner: „Po zimi iz šole“, poje mešani zbor
„Venec“. 4. Kozine. 4. Kozine. 4. Kozine.
5. „Venec“ poje moški zbor „Zvezda“. 6. Bistriški:
„Lokavi snubači“ veseloigra v enem
dejanju. 7. Ples in prosta zabava. Med spore-
dom in pri plesu svira domača „Sokolska
godba“.

Iz Klanca v Istri Dne 16. m. se je vršila vo-
litev župana v naši občini. Enoglasno z vzkli-
kom je bil izvoljen za župana gospod Anton
Zerjav, posestnik in gostilničar v Krivem
potoku. Pri vseh navzočih občinskih odbor-
nikih se je opazilo splošno zadovoljnost in ve-
selje, da so zopet prišli po dolgem času do
svoje uprave v občini.

V naši, da bo novi gospod župan z občis-
kim odborom vred delal za blago občini in
dobrobiti občanarjev, mu kljubamo: Živeli!

Iz Mačkovi. Na pustno nedeljo priredi pev-
sko-bralno društvo „Primorsko“ v Mačkovi
pustno veselico s plesom s sledečim sporedom:
1. Nagovor predsednika, 2. S. Gregorič: Do-
movini, deklaracija, 3. A. Nedved: „Mili kraj“,
moški zbor. 4. P. H. Sattner: „Na planine“,
mešani zbor. 5. Šaljivi prizor. 6. V. Vodopivec:
„Lepi Jurji“, moški zbor. 7. J. Zirovnik: „Ve-
černica“, mešani zbor. 8. E. Gangl: „Trpini“.

je živignil admiral nalašč naprej, da bi lahko
očital zamernost moje službe? Najbrže, da je
tako. Pa naj dela, kar hoče; čakati moram,
da se snidem v Indiji, kajti na bom dopustil,
da tudi mene „maronira“; tudi se mi zdi, da
imam pri družbi s svojimi delnicami več vpliva
kot on. Dobro; ker se mu je zljubilo voziti
pred mano, bom mu jaz mirno sledil.

Filip je jadrat dalje. „Leva“ je bil, po vseh
znanih sodeč že v bližini obale, čeprav je
temina motila določeno zasnovo in je svojo
pot nadaljevala na veliko Filipovo začudenje,
kajti slednji je že menil razločiti kljub temi —
zemljo. Neprestano je motril pred seboj plo-
večo ladjo in vsak hip je pričakoval, da se
zaobrne. To pa se ni zgodilo, kajti admiralska
jadralnica je plula dalje in Filip ji je sledil.

„Čisto blizu zemlje smo, gospod.“ je pri-
pomnil poročnik Van der Hagen, ki je imel
stražo.

„Zdi se mi tako. Admiral mora pa še bolj
vedeti, čeprav gre globlje v vodo kot mi.“ je
pristavil Filip.

„Jaz menim one skaline, gospod.“
„Prav imate.“ je odvrnil Filip, „tega ne mo-
rem pojmati. Hitro se preokrenimo in pripra-
vimo top. Verjemite, da mislijo, da smo pod
njimi.“

Komaj je Filip izdal to povelje, ko je ladja
nasleda na skalina. Naš junak je tekel h koncu
ladje in videl, da je krmiro zlomljeno in jadre-
nica je tičala nepremično. Njegove misli pa so
se povrnila k admiralski ladji. Ali je mogoče
ob obzoru. Hitel je v kancelijo. Toda admiral

je še vedno plul z lučjo, kakšne dve kabelski
dolžini pred njimi.

„Izstrelite top.“ je zaklical Filip razburjeno.
Top je bil izstreljen in kmalu se je zabliskalo
in zagrmelo iz nekega drugega topa blizu
„Dortovega“ hrbtišča. Filip se je začudil smeri
vetra in je zapazil admiralsko ladjo tik za
sabo, očividno tudi ob obali.

„Usmiljeno nebo!“ je krilnil in skočil v
osprejde, „kaj more to biti?“

Zrl je za ono ladjo, ki je še vedno plula pred
njim in prišla vedno bolj iz vidika. Ze se je
daniilo in bilo je dovolj svetlo, da se je moglo
razločiti obrežje. „Dort“ se je nahajal komaj
petdeset kilometrov od brega in je bil vseokoli
obdan od visokih ostrih pečin; in vendar je
jadrala ona ladja vedno naprej, očividno preko
zemlje. Mornarji so se zbrali na krovu in se
čudili nenavadni prikazni, ki je vedno bolj in
bolj izginjevala iz njihovega obzora.

„Za božjo voljo, to je leteči Holandec!“ je
vzkliknil eden izmed mornarjev in odskočil
od tope.

Komaj je mož izpregovoril te besede že je
ladja nenadoma izginila.

Filip je bil prepričan o resničnosti mornar-
jevih besed in se je ves razburjen podal v o-
zadje. Njegovega očeta zakleta ladja jih je
torej najbrže zavodila v propad. Komaj je
vedel kaj naj stori. Admiralirovi jezi ni hotel
priti takoj pred oči, zato je naročil poveljniku
straže naj gre s svojimi ljudmi v olin in odvesla
k admiralski ladji, da bi poročali o dogodku.
Kakor hitro je čoln odvezal in obrnil Filip

veseloigra v 1. dejanju. Med posameznimi toč-
kami svira godba iz Plavij. Po veselici ples. K
obilni udeležbi uljedno vabi odbor.

Kadar ne morejo podjetja več vzdržati potrebnih gospodarskih življenja, oziroma kadar produkcija ne odgovarja več konsumu, pride gospodarstvo v krizo. Čim se podjetja preustrojujejo in prilagajajo novim razmeram, je kriza rešena in podjetja sama so zopet v ravnotežju. Rešitev krize je združena z eliminacijo vseh podjetij, ki so nesposobna za življenje, ker se mu ne morejo prilagoditi. Z ostri splošno krizo je združena katastrofa, ki ne uniči samo mnogostevilnih podjetij, ampak stresa tudi celokupno gospodarstvo. V takem slučaju je edini izhod obnova uničenega gospodarstva.

Podjetje je osnovna jedinica celokupnega gospodarstva. Namen podjetja je: uporaba, ohranitev, izboljšanje in pomnožitev gospodarskih dobrin, kar se na kratko označi z upravljanjem premoženja. Premoženje podjetja obsega aktivne in pasive. Aktivne obsegajo iz zrealnih dobrin in terjatev; pasive iz dolgov. Pozitivna razlika med aktivno in pasivo predstavlja imetje (temeljna glavica in doseženi dobiček); negativna znači primanjkljaj.

Pozitivno razmerje med aktivami in pasivami je predpogoj za uspevanje podjetja, kar znači, da morajo aktivne presegati pasive plus obratno glavico. Kjer tega razmerja ni, je podjetje nezdravo in obsojeno na propad. Urejenost podjetja se mora nahajati v stalnem premoženjskem ravnanju, to je v stanju, ki omogoča točno izpolnjevanje vseh obvez (plačilo dolgov). Podjetje, ki tem zahtevam ustreza, je solventno in likvidno. Solventno: ker so aktivne večje ali pa vsaj enake pasivam; likvidno: ker niso aktivne samo dovoljne za kritje pasiv, ampak tudi mobilne, razpoložljive, v stanju takojšnje uporabe. Podjetje katerega aktivne so imobilizirane ne more zadostiti obvezam, je nelikvidno in postane lahko vsled tega tudi insolventno. Tako podjetje se smatra, ker ne more izvršiti svojih gospodarskih funkcij, za gospodarsko impotentno.

Gospodarska impotenca je lahko absolutna ali pa samo relativna. Pri prvi je podjetje insolventno, kar znači, da ima primanjkljaj, vsled katerega ne bo moglo poravnati vseh svojih dolgov; pri drugi je podjetje samo likvidno; ono ima sicer dovolj aktiv, toda te niso trenutno na razpolago; podjetje torej samo trenutno ne more izpolniti svojih obvez, ker ni v stanju realizirati aktiv, to se pravi: izpremeniti jih v denar.

Gospodarsko impotentno podjetje je nezdravo in se mora sanirati ali pa likvidirati. Sanira se s podaljšanjem plačilnih rokov, ter s posojilom ali s subvencijo. Kadar to ni mogoče, se podjetje likvidira, to je: razpusti. Likvidacija podjetja pomeni realizacijo aktiv; ki se uporablja za poravnane pasiv. V praksi znači likvidacija razdelitev premoženja med upnike in konec podjetja.

Podjetje, ki trpi na relativni gospodarski impotenci, se navadno sanira. S sanacijo je združena temeljita reorganizacija podjetja in zlasti njegovega vodstva. Ako splošni gospodarski položaj ne dopušča sanacije, se podjetje likvidira. Isti usodi zapadejo pa skoraj vedno gospodarsko absolutno impotentna podjetja, katere se le v izjemnih slučajih podvržejo sanaciji.

Pristažna likvidacija podjetja je skoraj v vsakem slučaju združena z delno izgubo premoženja, ker je nemogoče dobiti za naglo likvidacijo aktiv ugodne pogoje.

Vzroki absolutne gospodarske impotence ležijo v splošnem gospodarskem položaju, v tistih številnih okoliščinah od katerih je odvisen potek gospodarskega življenja in katere se lahko ne more predvideti, ali pa v slabi upravljalni. Relativne gospodarske impotente pa je navadno kriva samo slaba uprava podjetja.

Sodobno gospodarsko življenje je ustvarilo vrsto podjetij, katere je treba omeniti posebej, radi važnih funkcij ki jim pripadajo, to so banke!

Banka je podjetje ki se bavi s posredovanjem kredita. Radi številnih niti, s katerimi je prepleteno sodobno gospodarstvo in ki se stekajo v banko, predstavlja banka skupaj z borzo najdelikatnejši del celoga gospodarskega organizma. Njeno delovanje ne zadeva več samo izključno privatnih interesov, ampak v veliki meri, zlasti pri moderni velebanki, javne interese, interese celokupnosti. Zato je umljivo stremenje moderne zakonodaje, ki skuša urediti delovanje teh velepodjetij in podvrže njihovo poslovanje javni kontroli.

Banka je predvsem posredovalec med kapitalom (t. j. tistim, ki razpolaga s produktivnimi sredstvi) in podjetnikom (t. j. tistim, ki hoče in je v stanju produktivna sredstva izkoristiti). Banka zbira prihranke, katerih njihovi lastniki ne znajo ali pa ne morejo produktivno izkoristiti in jih posojuje podjetniku, kateri jih uporablja za osnovevanje industrijskih obratov in za financiranje trgovskih poslov.

Operacije banke so torej aktivne in pasivne, nega značaja. Med pasivne operacije spadajo: sprejemanje in upravljanje hranilnih in kontokorrentnih vlog, čekov, obligacij, v eskompt, ter pri emisijah bankah izdajanje bankovcev. Eskomptiranje menic, posojila in subvencije, ki jih banka daje, in otvarjanje kreditov so aktivne operacije. S pasivnimi operacijami si banka preskrbuje sredstva, katere misli potom aktivnih operacij koristno naložiti. Jasno je, da morajo biti aktivne operacije v sorazmerju s pasivnimi.

Po ogromni večini pripada premoženje banke upnikom, vlagateljem, ki svoje vloge lahko vsak čas dvignejo. Zato morajo biti aktivne banke fako naložene, da se lahko hitro realizirajo, t. j. spremenijo v denar, da se zadovoljijo zahteve upnikov. Banka, ki tega ne zmore, je nelikvidna, slabo upravljana ali pa tudi sploh slabo zasnovana in propade.

Skratka: likvidnost banknih aktiv je ključ vsega njenega poslovanja! Rok in višina njenih terjatev morajo odgovarjati roku in višini njenih dolgov. Kratkoročni vlogi mora odgovarjati kratkoročna investicija. Banka, ki temu pogoju ne ustreza, je v nevarnosti, da ostane na suhem, pri prvem valu na njene blagajne, ki se pojavi v slučaju velikega povpraševanja po denarju ali pa, kadar izbruhne med njenimi upniki, (vlagatelji) panika. Sicer se solventna banka, ki pa podleže valu, zapre in likvidira. Grehe slabe uprave pa plačajo delničarji z delno ali pa tudi celotno izgubo glavice. Posledice slabo uspele likvidacije pa nosi večina tistih upnikov, ki se mora zadovoljiti le z delom vloženega denarja. Se huje so naravno posledice likvidacije banke, ki ni sploh solventna; delničarji izgubijo vso glavico, upniki pa del terjatev.

Indirektne posledice bančnega poloma pa občutijo podjetniki, katerim je propadla banka financiralna obrate, in delavci, ki so v njih delali. Taki obrati, katerim usahne naenkrat vir njihove sile, postanejo sami nelikvidni in insolventni. Posledica je ta da se zaprejo. Delavci se odpustijo, ostanejo nezaposleni in so brez zaslužka.

V moderni velebanki so osredotočeni inte-

resi ogromnega števila posameznikov. Interesi najbrižljivejših množic, od velikega kapitalista do najmanjšega hranitelja, od velepodjetnika do najzadnjega delavca. Zato ni polom velebanke več privatna zadeva posameznikov, ampak javna zadeva, ki zadeva interese kolektivnosti. Posledice takega poloma občutijo celokupno narodno in državno gospodarstvo in celokupnost ima pravico regulirati bančno poslovanje in podvržiti likvidacijo svoji kontroli.

Iz navedenih razlogov je bila intervencija države pri polomu »It. Esk. Banke« potrebna in gospodarsko utemeljena. Z gospodarskega vidika, pa je utemeljeno tudi postopanje vlade, ki se je poslužila izrednih sredstev, katerih obstojeka zakonodaja ni predvidela, in določbe, katere je nemogoče aplicirati, iz čisto materialno tehničnih razlogov, na moderna velepodjetja. Kako je to vlada izvršila in kakšen uspeh je pri tem dosegla, to je že drugo vprašanje!

Borzna poročila.

Tečaji

Trst, dne 22. februarja 1922.

Jadranska banka	130
Cosulich	265
Dalmacija	185
Gerolimich	1430
Libera Triestina	426
Lloyd	1290
Lussino	700
Marinovich	130
Oceanica	230
Premuda	345
Tripovich	590
Ampela	260
Cement Dalmatia	410
Cement Spalato	253

Tua valuta na tržiščem trgu:

Trst, dne 22. februarja 1922.

ogrsko krone	2.90 3.-
avstrijsko-nemške krone	37.- 41.-
češkoslovaške krone	36.75- 37.50
dinarji	26.- 27.-
leji	15.- 16.25
marke	9.05- 10.05
dolarji	19.50- 20.-
francoski franki	181.85- 182.25
švicarski franki	392.- 396.-
angleški funti papirnat	67.80- 68.20
angleški funti, zlato	101.50- 103.50
napoleoni	81.25 81.75

Ana Uršič
Ludovik Schmidt

poročena

Trst, 23. februarja 1922.

118

Mali oglasi

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

KUHARICE, sobarice, sploh služkinje za vsako delo, tudi za gostilno, Slovenke, ima na razpolago nova posredovalnica Wolf, XXX Oktobra 5, II. 356

PRVOVRSTNA zavarovalnica vseh panog išče podagente za mesto Gorico in deželo. Pojasnila v Gorici, via Bertolini št. 7, II. 44/3

POROČNA SOBA (predvojno delo) orehova, z rosa mramorom, medeno okovano, vzmeti, stolice za L 1700.— Corso Garibaldi 29, vrata 6. 355

GRASČINA, pri Slovenjemgradu, tik kolodvora, se takoj proda za 200.000 dinarjev. Obstoji iz gospodarskih poslopij, 8 deloma mebliranih sob, 9 oratov zemlje in modernega parka. Pojasnila daje notar dr. Barle v Mariboru. 347

GOSLI, stare, še dobro ohranjene se prodajo za L 80.—. Istotako gramofon s ploščami za L 180.—. Naslov pri upravnistvu. 346

REDKA PRILIKA. Veliko posestvo, dve uri oddaljeno od Trsta, 20 minut od železniške postaje, obstoječe iz hiše (pripravna za gostilno) njiv, travnikov in gozdov, cenjeno na L 120.000 se proda z vsem inventarjem za L 60.000. Interesenti naj se oglašijo takoj. Naslov pri upravnistvu. 349

KRAVA z junico, da dnevno 10 l mleka, se proda. Briščeki št. 10, p. Prosek. 350

CEPLJENE TRTE in sadna drevesa, več tisoč dobiti pri trtnici Fortič, Preserje-Komen. 351

PEVOVODJA odeske katedralne cerkve predlaga svoje usluge kot pevovodja cerkvenega ali drugega društvenega zbora. Poučuje tudi glasbo (klavir, gosli, »solfeggio«) govori angleško, špansko, portugalsko, italijansko in slovenske jezike. Ponudbe poslati na naslov: V. Dvornikovič, Trieste, pošto ležeče. 352

SLUŽKINJA, pridna in poštena se sprejme. Plača dobra. Via S. Marco 15, pekarna. 353

MLADENIČ, resen, zanesljiv, s popolnim znanjem slovensčine in italijanščine, govornik, dobi mesto tajnika pri stavbenem podjetju. Natančne ponudbe z resnimi referencami naj se pošljejo: Gorica, poštini predšt. 53. 354

TRGOVSKI POMOČNIK, poslovodja, 26 let star, več mešane stroke, želi s prvim majem premeniti mesko. Naslov pri upravnistvu. 335

ZIVINOREJCI Testenine, moka in biskoti za krmo v via Udine št. 10. 334

CEPLJENE TRTE črne in bele se dobi v Trtnici Pipan, Preserje, Komen. 279

SEMENA čebulčka, graha, istrskega česna in buč, se dobijo v via Commerciale št. 16, Peterne. 328

NOVE POSELEJE L 70.—, vzmeti 55.—, žimnice L 45.—, volnene L 90.—, Nočne omarice, umivalniki, chiffoniers, spalnice itd. po zmernih cenah v ul. Fonderia 3. 46

PRODAJALKA, tržebana v manufakturni stroki z dobrih spravičevalnih referencami, zdrava, poštena, se sprejme v manufakturno trgovino. Vinko Šket, II. Bistrice. 332

STREBNE KRONE plačujem po cenah, ki jih drugi ne promorejo. Poudarim 6. L. 339

UCENKA, s primerno šolajo inobzira, poštenih staršev, ki ima veselje do trgovine, se sprejme v manufakturno trgovino. Vinko Šket, III. Bistrice. 333

SPALNICE, bukovne, hrastove, jesenove, mahogonijeve, kuhinje z mramorom ali brez tega, stolice za gostilno ali vrt, iz trdega lesa po L 20.—, Skladšče Via Udine 25. 338

STANOVANJE, s pohištvo kuhinje in sobe se proda. Naslov pri upravnistvu. 336

HIŠA V BARKOVLAH (Boved) s štirimi kuhinjami in sobami, vrtom pred hišo, se proda pod ugodnimi pogoji. Naslov pove upravnistvo. 306

PRSI SIRUP za kašelj, »Reumazan«, švedske kapljice in vsakovrstna domača zdravila ima vedno lekarna v II. Bistrici. 28

KROJČNICA August Štular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 9

ELATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, okar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 10

POZORI Srebrne krone in zlato po najvišjih cenah plačujem edini groist Belleli Vita, Via Madonnina 10, I. 16

PRIPOROČA se dobroznana brivnica Josip Jerman, Trst, ul. XXX Ottobre 14. 15

STEKLENE SIPE vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. Postrežba na dom. Cene zmerno. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 22

NOVE POSTELJE iz trdega lesa L 100, vzmeti 55.—, žimnice 40.—, umivalniki, nočne omarice, chiffoniers, spalnice sobe od L 1900 dalje. Fonderia 12, I. desno. 25

KRONE srebrne in zlato, plačujem po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 19

HISO z gostilno, trafikio in zemljiščem prodam po ugodni ceni. Ponudbe pod »Bodočnost 1922« na upravnistvo »Edinosti«. 42

SVINEC mehek (olovo) kupujem vsako množino. Naslov Kuret, Settefontane 1. 195

STARO ŽELEZO težko kupujem po L 18.—. A. Cerneca, Via Istituto št. 8. 278

UBIRALEC in popravljač glasovirjev in harmonice. Pečar Andrej. Trst, via Coroneo 1. V. nadst. 17

KDOR HOČE KAJ KUPITI KDOR HOČE KAJ PRODATI KDOR IŠČE SLUŽBE, ITD. INSERIRAJ V »EDINOSTI«

Urerna in zlatarna FRANCESCO BUDA Trst, Via Scallinata št. 1 sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno najnižje. 18

Kupuje srebrne krone. Pozor na naslov! Pozor na naslov! 18

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah ALOJZIJ POVH Trst, Piazza Garibaldi št. 2 (prej Barriera)

Odlikovani zavod za vrtnarstvo in cvetličarstvo M. GERMAN Trst (Redipolje) Telefon 12-49.

Semena vseh vrst, drevesa, rastline, sadni čebulček itd. itd. Cenik na zahtevo. Pošiljate na vse kraje.

Najstarejši slovenski denarni zavod. Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročitvom, uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebianca šte. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%.

veče in stalne vloge po dogovoru. Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestina mera po dogovoru.

Uradne ure za sroke od 9 do 13. Ob nedeljah in praznikih je urad zapr. Št. telef. 25-67.

Živinorejci In zadruga!

Prvovrstno seno (maggengo) po L 59.— in izvrstno zeleno deteljo-lucerno (erba medica) po L 62.— franko vsak kolodvor Julijske Krajine dobavlja na vagono od 60 q naprej

KMETIJSKA ZADRUGA V TRSTU VIA RAFFINERIA 7. (117)

RENATO LEVI MINZI fu Alessandro 36

Trst, via San Sebastiano 3, Trst

Velika izbira pohištva, žimnic in vatirane odeje po zmernih cenah.

Ljubljanska kreditna banka Podružnica v Trstu. Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Celje, Borovlje, Gorica, Saraj., Split, Trst, Maribor, Ptaj, Delniška glavica L 50.000.000. Rezerva L 45.000.000

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3% obrestovanju na žiro-račune proti 5% obrestovanju. Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadr. z omejenim jamstvom Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 3, I. Obrestuje navadne hranilne vloge po 5%.

vloge, vezane na trimesečno odpoved po 5%/, ako znašajo 20-30.000 Lit. po 6%/, ako znašajo 30-40.000 „ po 6%/, ako presegajo 40.000 „

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune Posoja hranilne pušice na dom.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadržnikov, vredno nad 50 milijonov lir.

Daje posojila na poročitvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8-13. Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

ZOBOTEHNIČNI AMBULATORIJ RUDOLF KOLL

odlikovan z največjimi priznanji na Dunaju, v Parizu, Londonu, Gorici, Vidnu, St. Louis.

VIA SEMINARIO 3/I. VIA SEMINARIO 3/I. Sprejema od 9-12 in od 14-17

JADRANSKA BANKA Delniška glavica L 15.000.000 Rezerve L 5.100.000 Dunaj, Opatija, TRST, Zadar.

Afilirani zavodi v Jugoslaviji: Jadrska banka, Beograd in njene podružnice v Celju, Cavtatu, Dubrovniku, Ercegovom, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviću, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu.

Afilirani zavod v New-Yorku: Frank Sakser State Bank.

Izvršuje vse bančne posle. PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 4%.

Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predate (safes) Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio šte. 5 — Via S. Nicolò šte. 9. Telefon št. 1463, 1793, 2676. Blagajna posluje od 9 do 13. ure.

PREMOG

za peči in štedilnike po L 82 q, prosto na dom, plinove cipe po L 40 q, drva po L 24 q.

Marsiljski strešniki. opeka. Za velike množine cene po dogovoru.

DANIELE PILLIN, Trst, Coroneo 25 Telefon 1306.

„MIR“ Glavna vzajemna zavarovalna družba proti požaru in drugim nezgodam s sedežem v Milanu.

Zastopnik družbe „L' Urbaine“ et „La Seine“ v PARIZU.

— Društveni kapital 10.000.000. — Zastopstva v Avstriji, Ogrskem, Jugoslaviji, Transilvaniji.

Glavno zastopstvo za Istro Trst, Via San Nicolò šte. 11.

Neprekosljivi PALMA gumljev podpečnik

Zastopstvo za Julijsko Krajino Ermanno Morganstein — Trst Via Ugo Polonio 3

Velikanske cene plačam za KUNE in ZLATICE.

Lisičje, dihurjeve, vidrine, jazbečeve in zajčeve KOŽE plačujem po najvišjih cenah.

D. WINDSPACH, Trst, Via Cesare Battisti (Stadion) št. 10, II. nadst.